

Cadran cultural

Periodic al Ansamblului Folcloric „Busuiocul“ din Bacău • Anul V • Nr. 4 (26) • Iulie-august 2022

Festivalul Național „Ion Drăgoi“

Ansamblul Folcloric „Busuiocul“, în parteneriat cu Consiliul Județean, Primăria Bacău și Televiziunea Română, a oferit publicului, miercuri 29 iunie 2022, la Teatrul de Vară „Radu Beligan“, un spectacol de excepție, care a marcat cea de a XXVIII-a ediție a **Festivalului Național de Folclor „Ion Drăgoi“**. Conceput de coregraful **Petre Vlase** ca un proiect cultural de anvergură, festivalul și-a asigurat, încă de la debutul din 1992, un loc distinct în calendarul manifestărilor dedicate promovării și valorificării folclorului muzical-coregrafic, făcându-și din omagierea celui ce a fost „violinistul desăvârșit“, inegalabilul interpret al folclorului instrumental moldovenesc **Ion Drăgoi**, unul dintre obiectivele sale prioritare. Prezentat de realizatoarea emisiunii Tezaur Folcloric, **Gheorghita Nicolae**, festivalul a fost animat de orchestra și formația de dansuri ale Ansamblului, de câțiva tineri interpreți și de o serie de soliști vocali și instrumentiști de notorietate

din România și Republica Moldova, între care s-au numărat, în ordinea evoluției, **Ștefania Narenji, Bogdan Firu, Paul Ananie, Georgiana Păduraru, Paula Florescu, Alexandru Pal, Roxana Reche, Vasilica și Maria Tătaru, Constantin Gogan, Fetele din Botoșani, Tudor Ungureanu și Grupul vocal-instrumental „Ștefan Vodă“, Oana Crețu, Tamara Ancuței, Leonard Tănase, Ștefan Glăvănescu, Tudor Atomii, Elisa Pricop, Maria Neculce, Anastasia Ciobanu, Alexandru Pugna și Constantin Lătărețu**. Ne-au încântat, de asemenea, apreciatul **Grup vocal bărbătesc al Ansamblului**, botezat de public „Ion Drăgoi“, precum și grupurile de suflători și de violoniști conduși de acordeonistul **Victor Coman**. Coordonat de producătoarea **Roxana Pletea** și de coregraful **Gheorghe Vlase**, festivalul va fi prezentat în cadrul emisiunii Tezaur Folcloric, câteva secvențe foto putând găsi, totodată, în paginile 2 și 30 ale revistei noastre. (C.G.)

Troiță închinată urmașilor lui Eminescu

În județul Bacău, poetul Mihai Eminescu, în calitate de revizor școlar, a poposit doar la Lipova. Cum puțini știu că mătușa sa a trăit în satul Fundeni, comuna Secuieni și că o descendentă a ei a ajuns scriitoare, urmașii au marcat această filă de istorie printr-o Troiță, pe care scrie simplu: *Aici a trăit familia Constantin și Maria Velisar. Cei zece copii ai lor au ajuns profesori, contabili, ingineri, medici și juriști. Săfta lurașcu, mătușa lui Eminescu, le este străbunică. Fiii și nepoții*. Despre semnificația Troiței inaugurată la final de Cireșar au vorbit criticul Grigore Codrescu, poetul Dumitru Brăneanu, prozatoarea Mariana Velisar-Codrescu, V. Traian și I. Dănilă. (CSG)

Trecut-au anii...

*Trecut-au anii peste noi, bătrâne lector
Și nu mai dăm, precum Achile și cu
Hector,
Sub zidurile Troiei, încrâncenate lupte:
Ni-s scuturile sparte și săbiile rupte!...*

*Din norii lungi ce își târăsc pe șesuri,
trena,
Nu mai descind Apollo, cu Ares și Athena,
Triumviratul volnic să-nceapă și să-ncheie
Cu-augusta lor prezență, măreața epopee!...*

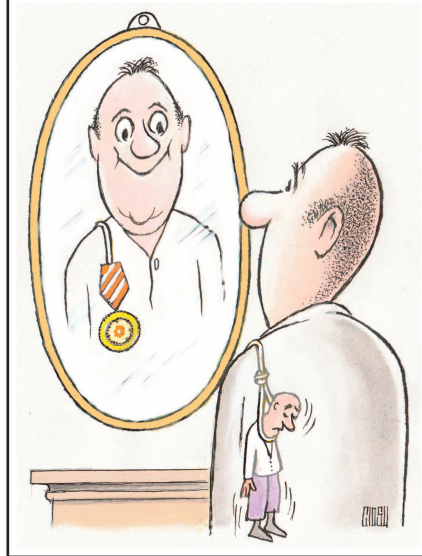
*E-o liniște suspectă!... Culori trecute, pale!...
Nu mai răsună muzici, nici marșuri
triumfale...*

*Au amuțit, de-a pururi, vuindele ovații,
Cu ele și ofrande, și jertfe și libații!...*

*Dar cum mă dor cumplit tăcerea și tăgada,
Îmi pun armura grea, cu sulita și spada,
Și coiful de temut al altor vremuri
Să fac, o, lector, ca din nou să tremuri!*

Ion DINVALE

Zâmbiți cu... CIOSU

Cadran cultural

„A învins pedagogia cumineniei așezate...”

Interviu cu poetul Ion Dinvale

- Pe 12 august 2022 ai adăugat o nouă bornă în existența ta. Ce semnificație acorzi acum cifrei 75?

- Matematica fiind pură, neutră, indiferentă, cifra 75 se înscrie într-un interval închis la ambele capete, interval căruia îi cunoaștem doar începutul, și acela cu aproximație. Cifra 75 se dovedește a fi divizibilă cu 5, cu 3, oricum o iei, nu-și schimbă locul, arghezian îțându-și jocul, „arză-l-ar focul”... Marea iluzie, ce trece nezdruncinată certitudine, e că suntem aceeași persoană pe parcursul întregii noastre vieți, că cifrele trec, și trec, și trec, iar „noi locului ne ținem./ Cum am fost, așa rămânem”. Ce mai au în comun, copilul stârnind nori de praf în timpul amiezii și adolescenții anilor de liceu ce se credea legendar Prometeu, vorba cântecului, cu bătrânul ce-și molfăie, anevoie, plictisul, nostalgiile și angoasele, e o altă poveste. Iar cuvântul din această poveste – pentru mulți „Bătrânețe fără tinerețe și moarte fără de viață” – din păcate, mult a fost, puțin mai este. Și, uite așa, ocupat cu viața, cum se spune, am trecut, treptat, de la iluzia eternității, proprie vârstei inconștiente și surăzătoare, la cea a infinitului epuizabil, pentru ca, în final, să mă resemnez, sub influența „nefastă” a celebrului vers din „Odă. În metru antic”: ceea ce pentru mulți a fost realitate, poate deveni oricând posibilitate.

- Întorcându-te în timp, care dintre cele trei sferturi de veac ți s-au părut cele mai problematice sub toate aspectele?

- Înțeleg că cel de-al patrulea sfert de veac rămâne pentru altădată. În primul „sfert...”, cele mai dificile probleme mi s-au părut a fi cele de matematică (trigonometrie, îndeosebi), fizică, chimie organică etc. Sfântă naivitate!... Din perspectiva celor care au urmat, ele mă fac

să zâmbesc când mă gândesc că aveau răspunsul la sfârșitul culegerii, că se putea reveni asupra lor de „n” ori prin ciclul nesfârșit de încercări și erori, că putea fi „printată” rezolvarea lor de la alții mai isteți, că puteai să apelezi la compasiunea profesorului, spunând că vii la școală după o grea suferință, și că e o minune că ai scăpat cu viață etc... Celelalte probleme, ale „rațiunii practice”, cădeau pe umerii părinților și ai fraților mai mari, sau erau ca și inexistente de vreme ce petreceau undeva foarte departe, într-o altă lume, cu adevărat paralelă. Al „doilea sfert de veac”, e numit de Cantemir vârsta „bărbăției”, probabil pentru faptul că presupune o atitudine bărbătească în relațiile cu Lumea, cu Dumnezeu și cu nefăratul Sataniel. Ca fiecare dintre noi, m-am dedicat imperativelor categorice: o casă, o familie și un pom, acesta împrejmuț de gard, nu ca mărul lui Beniuc, să arunce oricine cu pietre în „rămurișul lui rotat”. Sincer să fiu, în primele două „sferturi de veac”, ocupat cu viața, cum se spune, nu m-am dedicat prea mult... problematizării. Ea presupune răgaz, și timpul nu avea răbdare, exercițiu și mai ales cunoștințe de contabilitate pentru întocmirea nesuferitelor bilanțuri, cu completarea înspăimântătoarelor rubrici: „încasări”, „cheltuieli”, „investiții”,

„credite”, „penalități” etc., și cu perspectiva sumbră (și permanentă) a falimentului supremei afaceri care este Viața. Contabilitatea este apajul vârstei a treia (de a patra sau de a cincea, nu se pomeneste), când omul își descoperă nebanuite resurse reflexive și speculative. Parafrazând celebrul cântec eroic „Pui de lei”, putem spune, după o îndelungată meditație: au fost probleme, au fost, și înc-o să mai fie, cât va fi neamul românesc, dar și soluțiile consacrate de tradiție: evitarea, eludarea, ignorarea, evadarea și resemnarea, după caz.

- Cât de des ai apelat la aceste soluții și cum ai reușit să te strecorei printre ele?

- În funcție de „situația tactică din teren”, am adoptat strategii complexe de apărare și atac, de consolidare a pozițiilor cucerite, de refacere a forțelor, de inducere în eroare a inamicului etc. Pacifist convins, n-am căutat conflictele sângeroase cu lumânarea, pentru a nu luneca în cruzime, cinism, mizantropie. Am optat, cred eu înțelept, pentru evaziune, că despre asta e vorba când am pomenit de evadare, în muncă, în cultură, în poezie și vis. Ea a constituit adjuvantul, substitutul, balsamul, refugiul, scăparea din cleștii unei lumi strâmbe, prost alcătuite, lume lipsită de noimă, ce avea, de la o vreme, aparența fatalității negre, oarbe și surde. Culcuș naiv, sentimental și calduș, vor ricană mării „războinici” ai neamului, de prin birturi și cafenele. Dar cum e slabă nădejde ca acele două oștiri să se întâlnească, vin și pluseze: fericirea presupune și un pact cu dulcele nimicuri („Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri”), cu nevinovatele frivolități, cu delicia micilor bucurii, în maniera epicureică a cultivării propriei „grădini”.

Nici nu mă gândesc ce schime de dispreț vor provoca aceste mărturisiri din partea celor ce-și impun morga severă a preocupărilor înalte de care depinde soarta omenirii. Pe de altă parte, a te „strecura“ printre ele, înseamnă a identifica altele cum ar fi „împarantizarea fenomenologică“ a problemelor insurmontabile, amânarea confruntării cu ele și a soluționării lor până la Paștele Cailor, sau a le diminua imensa încărcătură de negativitate conform zicalei populare că „dracul nu-i atât de negru“, ca și cum culoarea ar cântări atât de greu când e vorba de cel viclean, pururi la pândă. Mă gândesc că alte culori de camuflaj ar fi fost mult mai prielnice în lumea noastră de ieri, când predominanță era culoarea gri, cu diferitele-i nuanțe: gri-deschis, gri-închis, gri-piper, și mai nou: gri-șobolan. Dar, cât pe ce să uit ce era mai important... Resemnarea, dragă prietene, a constituit (și constituie) o anestezie perpetuă și sistematică a reflexelor de confruntare violentă (și zadarnică) cu forțele ostile, strivitoare, ce îmbrăcau, cum am spus, aparența fatalității... Cât triumf și câtă iluzie deșartă, câtă eroică întemeiere și câtă dureroasă frustrare, e greu de cântărit, de pus în balanță, acum când ne ispitește noaptea, cu tandra și inefabila ei ambiguitate. Greu și târziu e a mai descifra ideograma zborului căzut, ideograma tristeii și zdențuitei noastre zbateri. Și apoi, „când crezi că ai găsit toate răspunsurile, vine viața și schimbă toate întrebările“ (Bob Marley)...

- Să le schimbăm un pic și noi, întorcându-ne la evaziunea de care ai adus vorba. Pentru că nu toți au avut curiozitatea să-ți urmărească evoluția, către care dintre cele patru direcții s-a înclinat mai mult balanța?

- Așa-mi trebuie dacă, imprevizibil, ridic mingea la fileu. Cei care, eventual, urmăresc acest interviu pot rămâne cu imaginea unui om sfârtecat de patru cămile, precum Ion Vodă cel Cumplit în urma campaniilor sale militare cu „pri-

etenii“ noștri de veacuri, turcii. Cele patru direcții de care am amintit, mai mult din nevoi analitice, doar în aparență sunt de-sine-stătătoare. Nu văd cum s-ar disocia munca de cultura autentică, cele două de poezie și, în sfârșit, toate trei de vis. Ultima componentă pare adăugată din nevoia de simetrie, armonie și stabilitate, și face, oarecum, notă discordantă cu primele trei, prin excelență active, „lucrative“, aducătoare de „profit“. Dar ar fi o mare eroare dacă, vreo clipă, s-ar înțelege că e vorba de reveria de abandon, vinovată și lașă, de contemplarea leneșă cu delicia trândăviei, ale lăncezelii, ale letargiei, cu disoluția oricăror opțiuni și acțiuni. În realitate, avem în vedere forța lui propulsoare, primele trei fiind „biciuite“ de aspirația irepresibilă de a trăi experiența viețuirii la alt nivel, sub alte auspicii, sub alte stele, mizându-se pe șansă, pe noroc, pe oportunități, pe speranța posibilelor izbânzi. Nu-i nimic exagerat să recunoaștem că sunt momente ale vieții, personale și sociale, când se mizează, exclusiv, pe speranță. Alminteri, în absența ei, s-ar amplifica, neliniștitor, efectele disoluției, panica, neputința și risipirea. Din păcate (sau din fericire), în cazul meu a învins pedagogia cuminenției așezate, lucide, ce m-a ferit de pericolul marilor eșecuri, decepții, prăbușiri. Truditor încrâncenat pe bucata mea de pământ, am ferit-o de buruieni, de arșiță, de dăunători și m-am mulțumit cu roadele ei, uneori mai dulci, mai pârguite, alteori mai acre, mai amare. Probabil, drept răsplată, m-a ferit Dumnezeu să pășesc, spășit și umilit, în lumina crepusculară a celui de-al treilea „sfert de veac“, să eșuez pe dunele neputinței și ale disperării... Și apoi, cu ce drept am trece asupra altora tristețile, frustrările și eșecurile noastre?!...

- Toți cunoaștem, mai mult sau mai puțin, asemenea stări, așa încât îți propun să încheiem acest prim dialog cu un bilanț al trudei tale pe bucata de pământ ferită cu atâta grijă, dar și cu un

gând pentru cel de-al patrulea sfert de veac...

- Termenul „bilanț“ îmi este extrem de nesuferit pentru că sugerează ideea încheierii socotelilor cu lumea și cu viața, cu evaluarea soldului pozitiv sau negativ într-o contabilitate ce-și dovedește neputința în aprecierea justă a investițiilor, câștigurilor și pierderilor, cu atât mai mult, răspunsul sigur (din culegere) al complicatei ecuații a fericirii, cu atâtea necunoscute, a cărei valoare absolută este greu, dacă nu imposibil, de stabilit. Cartea de esuri „Prăbușirea din certitudine“, ce va vedea în curând lumina tiparului, are ca punct de rezistență nevoia, atât de puternic resimțită, a coerenței dintre ceea ce este subiectiv, personal, și presupusul scenariu al unei producții „cinematografice“ ai cărei regizori, producători, scenariști ne circumscriu rolul, intrările, ieșirile și limitele interpretării. Ca „actor“, mi-am îngăduit unele libertăți, dar, lucru demn de reținut, n-am căutat cu obstinație lumina reflectoarelor, primplanul, și nici n-am făcut pauze, semnificative, pentru milostivele aplauze. Am fost, cum am spus, un truditor. Cu strângere de inimă (gândindu-mă la Eminescu), recunosc că mi-am permis impertinența de a publica șapte volume de versuri, întâmpinate cu un entuziasm suspect de către cei câțiva prieteni pe care îi (mai) am și de către membrii familiei, încât primele ediții, având tiraje de câteva zeci de exemplare, s-au epuizat imediat. Parafrazându-l pe lunatecul prinț al Danemarcei: cât am trudit și cât am izbutit, aceasta-i întrebarea. Pentru cel de-al patrulea „sfert de veac“ – apreciez gentilețea că n-ar fi ultimul – un gând, un singur gând (ce invitație la o modestie constrângătoare!), ar fi unul neliniștitor, pentru că nu mai pot da curs îndemnului lui Petru Creția: „Strădania ta să nu aibă neliniștea grabei și nici pripa soroacelor!“...

- La mulți ani și spor în toate!

Cornel GALBEN

George Popa despre timpul poetico-filosofic eminescian (III)

În studiul *Sintetica timpilor*, cuprins în lucrarea *Prezentul etern eminescian*, este urmărită cheștiunea temporalității în proza literară eminesciană, cu precădere cea din *Sărmanul Dionis*, *Avatarii faraonului Tlă* și *Archaeus*. „În proza eminesciană (de fapt poeme filosofice), - alături de dislocările spațiale, - scoaterea timpului din legitatea implacabilei derulări liniare intervine ca o constantă, dat fiind că acțiunile se petrec în transrealitatea visului și a poveștii” (*Prezentul etern eminescian*, p. 190). În pregătirea demonstrației autorul ne reamintește, mai întâi, că „în proza eminesciană își dau întâlnire, într-o sinteză originală, filosofia și mitologia indiană, filosofia germană, precum și diverse izvoare ale literaturii europene și orientale” (*Idem*, p. 190). Și ne mai spune că această sinteză originală o exprimă Eminescu, când vorbește de orizontul deschis de filosofia lui Kant: „*Timpul a dispărut și eternitatea cu fața ei cea serioasă privește din fiece lucru. Se pare că te-ai trezit într-o lume încremenită în toate frumusețile ei și cum că trecere și naștere, ivire și pieirea ta înșile sunt numai o părere*” (Mss. 2287, 11). Mai departe, George Popa urmărește spectacolul acestei sinteze originale, convins că „sintetizarea unor timpi trecuți și viitori de largă desfășurare, chemarea și concentrarea lor într-un prezent înveșnicit apare frecvent în poemul eminescian” (*Prezentul etern eminescian*, p. 191).

Urmează esul *Înțelesuri ale solitudinii eminesciene*, care debutează cu o judecată de bună apreciere la adresa poetului-cugetător: „Însingurarea, în numele eticii pe care o denumim *hyperionică*, reprezintă una dintre ideile filosofice directoare în lirica

eminesciană” (*Idem*, p. 201). Este pregătit astfel terenul pentru o altă observație care este interesantă pentru mine. „În universul poetic eminescian, solitudinea are de cele mai multe ori înțeles filosofic. Ea nu este o simplă însingurare melancolică, elegiacă, nostalgică, deci de natură pur afectivă, obișnuită la romantici. Și în poeziile de dragoste o analiză atentă află la Eminescu sensuri filosofice cu profunde rezonanțe cosmice” (*Idem*, p. 202). Eu aș merge mai departe și aș spune că nu numai în poezie, ci în tot ce a scris Eminescu putem descoperi sensuri filosofice. Și aceasta pentru faptul că el trăia legătura de unitate între creația artistică și căutarea filosofică.

În fapt, cam în același sens merge și George Popa, prin argumentarea sa comparativă. Drept dovadă, aflăm: „În cele trei poeme (*Miorița*, *Meșterul Manole* și *Luceafărul*) este vorba despre drama omului care depășește măsura comună, drama ființei superioare care înfăptuiește absolutul: absolutul comuniunii cu universul în *Miorița*, absolutul creației în *Meșterul Manole*, absolutul alcătuirii ontologice în *Luceafărul*. Ori, repetăm, absolutul constituie una din marile izolari, din marile singularizări” (*Idem*, p. 204). Și argumentarea continuă: „În toate trei poemele tensiunea dramatică a însingurării se rezolvă însă pozitiv, apoteotic, prin înveșnicirea eroului în diverse ipostaze, altfel spus, plasarea sa într-un statut existențial de prezent etern: nuntirea perenă cu natura (*Miorița*), reîntruparea în capodopera nepieritoare (*Meșterul Manole*), întoarcerea în suprarealitatea absolutului (*Luceafărul*)” (*Idem*, p. 204). Mai rețin, din acest eseu, paralela pe care o face autorul între solitudinea de arhetip a Luceafărului și chipul *Nefertitii*. Comparație urmată de următoarea observație: „Se potrivesc perfect *Nefertitii* cuvintele din Mss. Eminescian 2257: «Ea are o cugetare frumoasă. Capul ei cel frumos părea a fi sculptat nu de un sculptor, ci de un filosof!»” (*Idem*, p. 206).

La începutul studiului *Infinitizarea – actualizare perpetuă*, George Popa face două lămuriri conceptuale. Prima: „Am ales termenul «infinitizare» în loc de «infinitudine» sau «infini», deoarece în poezia lui Eminescu nemărginirea reprezintă o realitate care, de cele mai multe ori, nu apare

ca un receptacol fix, pasiv, sau ca un decor scenografic, ci constituie o realitate în desfășurare, adică o realitate activă, în expansiune” (*Idem*, p. 208). A doua lămurire: „Am recurs la noțiunea de «infinitizare» în loc de aceea de «dezmărginire» (care este însă mai poetică), deoarece ni se pare că există o fină nuanță de diferențiere structurală între cei doi termeni: în cuvântul «dezmărginire» accentul psihologic cade pe ideea finitudinii, a limitatului care încearcă să-și depășească îngrădirea; termenul de «infinitizare» pare însă a pune accentul semnificativ pe ideea eliberării, a spargerii conturelor, a iradierii în adâncimile cosmice și în adâncimile insondabile ale sufletului” (*Idem*, p. 208).

În plus, consideră George Popa, vocația de infinitizare nu poate aparține decât unui geniu poetic, cu liră metafizică, pornită să sondeze taina ascunsă a lumii. „Numai un astfel de poet care, asemenea lui Pindar, Shakespeare, Hölderlin, Rilke sau Tagore, - îmbină emoția sufletului cu emoția minții, a spiritului, - numai un asemenea poet poate ajunge la universal și la etern, numai el poate zbura din creastă în creastă, numai el poate intra în inima creației, în inima sensurilor lumii” (*Idem*, p. 209). Cu referire la Eminescu aflăm: „Și căutând absolutul, Eminescu nu putea merge decât pe calea infinitizării: infinitizarea lucrurilor și a eului în goana după plenitudinea ființării: - infinitizarea luminii cognitive în încercarea de a epuiza și intimiza universul dinafară și cel din adâncul lăuntric” (*Idem*, p. 209).

De aceea, „Poezia eminesciană este, prin excelență, o dezvoltare de spații ale infinitizării în continuă, nepotolită expansiune. Iar prezentul etern poetic este trăirea celei mai pure dezmărginiri: beatitudinea de a fi în sine, transformată în substanță eterată fără limite, confiscând orice spațiu, orice timp și orice modalitate de ființare” (*Idem*, p. 216-217). Altfel spus, Eminescu nu confundă infinitul fizic (eternitate orizontală) cu infinitul spiritual (eternitate verticală). Mai mult: „Tocmai pentru a contrabalansa această veșnicie rea, această derulare orizontală, consumptivă, a timpului heraclitian, ruinător, omul și-a creat arta. Aceasta este rațiunea prezentului etern poetic: plâsmuirea unei eternități

verticale a intensității, a beatitudinii, averticale a intensității, a beatitudinii, a ec-staziei depășind condiția finitudinii spațio-temporale și transcendând viciul continuei pierderi de sine, aflătoare în perpetuitate unisensică, longitudinală. În prezentul poetic timpul, prin preaplinul transfigurant, prin onticitatea supremă ca valoare și tărie, este brusc răsturnat «perpendicular pe direcția muritoarelor inimi» (Rilke), și astfel se preschimbă și ne săgetează cu prealumina veșniciei” (*Idem*, p. 217).

În opțiune sa pentru noțiunea de *infinizare*, George Popa nu face nici o trimitere la meditațiile lui Constantin Noica. Nu trebuie să uităm însă că încă în 1967, autorul *Devenirii întru ființă* a publicat, în revista „Cronica”, studiul *Infinit și infinire la Eminescu*. Aici Noica scrie: „Având deci la îndemână: infinit, infinite și, de bună seamă, nemărginire, Eminescu simte nevoia să creeze doi termeni noi, ba încă să-i pună în joc și să-i opună în aceeași frază. De ce? Răspunsul ni se pare simplu: pentru că știe să gândească filosofic și pentru că știe să vorbească românește” (*Introducere la miracolul eminescian*, Editura Humanitas, București, 2003, p. 335-336).

Altă modalitate prin care Eminescu își construiește aliniamentele de susținere a prezentului etern descoperim în esul intitulat *Izvorul: o paradigmă a eternității eminesciene*. Autorul are în vedere capacitatea plămuitoare a unor cuvinte, precum: *sfânt, lumină, duioșie, armonie, senin, dulce, farmec, noroc, tei, poveste*, dar și cuvântul *izvor*. Se știe deja că semnificația izvorului în lirica eminesciană este una profundă. Deloc întâmplător, George Popa afirmă: „Așa cum era de așteptat, izvorul constituie în lirica lui Eminescu în primul rând metafora începuturilor, a reluării repetate a momentului original al facerii, al nașterii luminii și vieții. De aici, izvorul devine simbolul perpetuei izbucniri ontologice, a împropătării neobosite a creației” (*Idem*, p. 218). Sunt aduse dovezi din *Luceafărul*, din *Scrisoarea I*, dar și din alte poeme, pentru a putea conchide: „Izvorul întrupează una din cele mai subtile idei ale firii, creând o temporalitate care mereu se cheltuie, se sfarmă, dar mereu reîncepe,

mereu renaște: imaginea cea mai pură a eternității în mișcare – trifazică – de tip uman, desfășurând aceeași ontogeneză ca a muzicii și a vieții” (*Idem*, p. 227).

Eseul *Structuri „zalmoxice” în poezia eminesciană* prelungeste învățăturile derivate din mitul lui Orfeu, privind esența muzicii, respectiv structura trifazică a muzicii (sunet, stingerea sunetului și nașterea sunetului următor din moartea celui precedent), învățături expuse de autor în lucrarea *Spațiul poetic eminescian*. Aici este dezvoltată ipoteza că această structură trifazică a muzicii se verifică și în cazul devenirii ontice a condiției umane (clipa, opunerea clipei și renașterea ființei noastre în clipa următoare din dispariția clipei anterioare). Ipoteza este nutrită de faptul că formula triadică poate fi întâlnită în operele fundamentale ale spiritualității românești, respectiv în mitul lui *Zalmoxis*, în balada *Miorița* și în balada *Meșterului Manole*.

Pornind de aici, George Popa notează: „În unele poeme eminesciene ni se pare că putem identifica aceeași structură trifazică de tip muzical sau «zalmoxic», având rolul de a transpola viața, printr-o moarte purificatoare, în neființare eternizată” (*Idem*, p. 229). Mai departe, sunt interpretate după această schemă poemele: *Atît de fragedă, La steaua, Odă (în metru antic)* și *Luceafărul*. Referindu-se la *Luceafărul*, autorul ne reamintește un adevăr eminescian esențial: „geniul este o greșală în planul creației, el este gândire pură” (*Idem*, p. 235).

Poposesc puțin și asupra studiului intitulat *Suferința*, întrucât „Dată fiind perenitatea ei, suferința reprezintă în mod firesc un motiv fundamental, paradigmatic, pentru crearea unui prezent poetic înveșnicit” (*Idem*, p. 236). Autorul urmărește, cu această ocazie, răspuns la două întrebări. Prima, de interes filosofic general, sună așa: Care este cauza suferinței umane. A doua, cu implicații poetico-filosofice, care a primit deja răspuns în fragmentul anterior, se referă la posibilitatea ca suferința să constituie un mijloc de transcendere către prezentul etern poetic.

Pentru a răspunde la prima întrebare, eminescologul ieșean se ra-

poartă la filosofia budistă, care explică suferința prin trimitere la ignoranță, și la filosofia schopenhaueriană, unde suferința este pusă pe seama voinței oarbe de a trăi, întrucât au fost asociate cu poziția eminesciană. În această situație, autorul observă cu îndreptățire că: „În realitate, filosofia suferinței la Eminescu este diferită. La întrebarea firească – ce factor comun generează și explică deopotrivă atât durerea fizică precum și durerea sufletească, - rănilor alcătuirii materiale și suferința «dulce» a do-ului, sau «farmecul dureros» pe care ni-l induce ascultarea muzicii, - Eminescu răspunde prin următorul aforism: «*Timpul e moarte, - spațiul e luptă și mișcarea e suferință*» (Mss 2254, f. 168)»” (*Idem*, p. 237-238). Referindu-se la exprimarea eminesciană, George Popa consemnează: „Acest aforism are o importanță centrală, decisivă în descifrarea viziunii metafizice din creația eminesciană. După știința noastră el constituie, într-o frază unică, una din cele mai cuprinzătoare și dense formulări filosofice, caracterizând structura și destinalitatea condiției umane” (*Idem*, p. 238).

Ideea este că și suferința este inclusă în fenomenologia creatoare de prezent etern. Cât îl privește pe Eminescu, destinul său arată în felul următor: „Eminescu, menit să «meargă din pisc în pisc», cum o cerea Empedocle, a cunoscut cele două creste opuse, - suprema bucurie și marea suferință. Suprema bucurie omenească este transfigurarea poetică (poezie a artei sau a vieții), iar marea suferință este participarea filosofică la durerea universală generată de perisabilitatea omului și insondabilitatea tainei existenței” (*Idem*, p. 260). În plus, „pentru Eminescu viața a fost pe toate cele trei planuri – fizic, sufletească, dar mai ales spiritual, o complexă experiență metafizică a suferinței. Ca orice mare spirit, el a trăit profund drama destinală a omului. Creația sa este expresia purificării de această suferință, a catarzisului condiționând transfigurarea trăirii poetice. Timpul care doare se transformă în durată atemporală extatică” (*Idem*, p. 263). O explicație frumoasă și interesantă de care trebuie să se țină seama.

Ștefan MUNTEANU

Centenar Petru C. Baci

N. 12 iulie 1922, în Bacău - m. 21 august 2017, la Bacău. **Poet, prozator, memorialist, publicist, contabil.** Este fiul șefului de tren Constantin Baci și al Aguriței, casnică. O bună parte din copilărie a petrecut-o la bunicii din Ruginoasa, județul Iași, cărora le-a purtat în suflet cele mai frumoase amintiri, întrucât de la ei și de la părinți, toți buni creștini ortodocși, a învățat, încă din primii ani, munca, rugăciunea, cinstea și omenia. Și-a început studiile în orașul natal, la Școala de Băieți Nr. 2 (1929-1933, în prezent, „Al. I. Cuza”), continuându-le, cu destule peripeții, la Liceul Comercial (actualul Colegiu Economic „Ion Ghica”), pe care l-a absolvit în 1946. La 15 ani, odată cu înființarea magazinului de coloniale „Consumul Legionar”, condus de Viorel Trifa, episcopul de mai târziu al românilor din America, a descoperit și cunoscut mai bine Mișcarea Legionară, căreia avea să-i dedice întreaga sa viață. Un prim contact îl luase în vara aceluiași an, când s-a deschis tabăra de muncă din comuna Traian, unde tinerii și iubitorii de Dumnezeu de toate vârstele au participat la ridicarea unei biserici și a unei școli. Atunci a simțit întâia oară o „chemare a vremii” și a înțeles că „scopul omului pe pământ nu-i viața, ci învierea”. Deși înfricoșat de represiunea din noaptea de 21/22 septembrie 1939, în cursul căreia au fost uciși 256 de legionari, și-a îndreptat pașii către Frățiile de Cruce, în perioada prigoanei antonesciene ajungând în fruntea Unității C a Liceului Comercial. În zorii zilei de 6 septembrie 1941 a fost pentru prima oară arestat și chinuit trei zile în beciurile Siguranței băcăuane. Eliberat pentru că nu se găsisese nimic la percheziție, a fost rearestat pe 3 noiembrie, trimis în judecată pentru „înaltă crimă de trădare” și judecat de către Curtea Marțială din Galați. După 120 de

zile de încarcerare, timp în care s-a luptat nu numai cu teroarea gardienilor, ci și cu frigul, ploșnițele și păduchii din carceră, a fost achitat pe 28 februarie 1942 și pus în libertate. A plecat spre Bacău „senin și voios”, pentru că în temnița gălățeană a cunoscut „adeverata viață legionară” și a trăit-o în „toată măreția ei”. Înarmat cu „cea mai dramatică experiență”, a reluat activitatea în F.D.C., însă în aprilie a fost din nou arestat, de data aceasta cu încă vreo 30 de elevi de la liceele băcăuane și trimis direct la sediul Siguranței Generale a Statului, apoi la Închisoarea Văcărești. Transferat la Închisoarea Galați, a avut parte de un nou „regim de temniță grea, de muncă silnică”, însă în cele din urmă același Tribunal Militar l-a achitat, permițându-i să revină în orașul natal și să activeze în continuare în Frățiile de Cruce, ca șef al Unității C. Filat pas cu pas, zi de zi, la sfârșitul lui octombrie ajunge iar în beciurile Siguranței din Bacău, de unde, după o săptămână de carceră e pus în libertate, întrucât pe 1 noiembrie 1942 trebuia să se prezinte la Batalionul 18 Vânători de Munte din Târgu Ocna, la care fusese încorporat. Trimis la Școala Militară Odobești Putna, concurează cu alți 2000 de candidați și, după severul examen, se numără printre cei 128 de admiși, absolvind în mai 1944 și fiind repartizat la o

subunitate a Diviziei 1 Munte Sinaia din Sibiu. Scăpat din două bombardamente în cadrul unei misiuni în Capitală, ajunge cu o parte a unității în comunele sibiene Cristian și Orlat, apoi, în urma prăbușirii fizice, în Spitalul Militar Alba Iulia. Ajuns pe frontul Moldovei, e din nou internat, de data aceasta chiar la Bacău, în Spitalul de Război nr. 10, de unde fuge pentru a nu fi capturat de ruși. Cu gâttelej încă sângărând, se alătură formațiunii sale de vânători de munte și participă la eliberarea Ardealului de Nord, luptând pentru cucerirea liniilor de rezistență nemțești de pe mările Mureșului și Someșului. Lăsat la vatră pe 26 august 1945, revine la Bacău, de unde se înscrie la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București și pregătește rezistența armată din munți, trimițând la Uturea-Solonț, mai multe transporturi cu armament. La 24 iunie 1946 ține prima ședință de organizare în pădurea Rahova-Buhuși, iar în zorii zilei de 25 mai 1948 pleacă în Munții Solonțului, împreună cu Gheorghe Ungurașu, inițiatorul și organizatorul principal al rezistenței armate de la Uturea. În acest interval trăiește „cea mai frumoasă ucenicie” pe lângă profesorul Vasile Stoian, fost prefect de Bacău, și Părintele Nicolae Grebenea, ambii condamnați de regimul comunist, își vizitează colegii de detenție de la Aiud și pe cei din Colonia de muncă de la Galda de Jos, unde îl cunoaște pe cel ce avea să devină „Sfântul închisorilor”, Valeriu Gafencu, care i-a încredințat un „îndreptar la spovedanie construit de el pentru a-l multiplica și a-l împărți tinerilor fedeciști din Bacău”. Urmărit în permanență de Securitatea din Moinești, își schimbă zi de zi ascunzătorile, creează divisiuni și, în rarele clipe de liniște, scrie versuri și începe un jurnal al

grupului său, în care consemnează principalele evenimente. Alegând între curaj și lașitate, jură că nu va trăda niciodată Legiunea și Căpitănușul, înfruntând nu doar dușmanul, ci și vitregia naturii. A rezistat „șase luni, cât șase veacuri“, mâncând doar „culbeci și bureți, frunză de leordă“, dar acolo, în singurătatea munților, și-a „purificat viața“, simțindu-se mai aproape de Dumnezeu și împăcându-se cu sine și cu lumea „pentru totdeauna“. Din ordinul conducerii legionare, la 15 noiembrie 1948 a părăsit munții, împreună cu Gheorghe Ungurașu, și s-a îndreptat spre Capitală, unde însă avea să fie trădat și arestat pe 30 noiembrie. După o lună de anchetă severă, timp în care a ajuns asemenea celorlalte „cadavre mișcătoare, oase învelite într-o piele vânăta“ din celulă, a fost trimis la Iași, împreună cu Gheorghe Ungurașu și Nicolae Simionescu, „legați toți trei în lanțuri unul de altul“, unde a stat, cu mâinile încătușate la spate, timp de 17 zile, într-o „celulă mică, umedă, mucegăită, fără aer, fără pat“. A ajuns apoi la Temnița din Suceava, unde a rămas încă o lună, iar de aici în beciurile Securității din Bacău, unde a fost anchetat, timp de patru luni, în „nopti de groază și supliciu“, cu bătaii crunte la „tălpi și la testicule“. La jumătatea lui septembrie 1949 a revenit în celula de la Suceava, unde a rămas în lanțuri până în mai 1951, când a fost transferat la Închisoarea Jilava, nimerind într-o cameră cu 240 de alți deținuți, unde „lipsa de aer nu îngăduia nici muștelor să zboare“. Trimis la reeducare, a scăpat după numai două săptămâni de „teroarea Piteștiului“, fiind expedit la Tribunalul Militar Iași „pentru rejudecare“. Fără a primi vreo sentință, ajunge la Poarta Albă, de unde, în martie 1952, e trimis la Colonia de muncă Peninsula, iar apoi la Capul Midia. Stopându-se lucrul la Canalul Dunăre-Marea Neagră, a fost repartizat la o brigadă de săpători de la Borzești, lucrând la devierea râului Trotuș, apoi, ca dulgher, la Onești,

lucrând la cele două pavilioane ale centralei. În martie 1956, după un an și opt luni de anchetă la Securitatea din Bacău, e trimis la Închisoarea Iași, Tribunalul condamându-l, de data aceasta, la 10 ani de muncă silnică. Chinuit de ulcer și de durerea de ficat, ajunge „epuizat și bolnav“ la Zarca Aiudului, unde pentru a primi regim hepatic e silit să facă greva foamei timp de 5 zile. Supus și aici la „silnicii și samavolnicii fără precedent“, pe la jumătatea lunii iulie 1958 ar fi trebuit să fie eliberat, dar pentru că a refuzat să devină colaborator al Securității, în august a fost condamnat la 3 ani „închisoare administrativă“ și transferat în Deltă, la Grindu-Periprava, apoi pe bac, la recoltat stuf. După doi ani de „pripocseală“ la stuf, e declarat inapt și mutat la Periprava, de unde, la 29 iunie 1961, de Sfinții Apostol Petru și Pavel, e, în sfârșit, pus în libertate. Este încadrat ca muncitor necalificat la Trustul de Construcții Nr. 2 din Bacău, calificându-se apoi ca zidar și, în toamna anului 1962, ca fochist. Cu ajutorul maestrului Romică Mihalcea și al avocatului Aurel Cioică se transferă la Fabrica de Zahăr din Săscut, ocupând un post de contabil I la Serviciul financiar. Dibuit după un an că este „cazierist politic“, primește preaviz, dar izbuteste să se transfere pe același post la Întreprinderea Regională Combustibilul, unde o va cunoaște pe viitoarea soție, Aurica Munteanu. După 13 ani de detenție și 14 ani de falsă libertate, la începutul lui iunie 1975 e din nou anchetat și, la 11 octombrie, arestat. Pe baza declarațiilor a șase martori falși, Tribunalul Militar Iași îl condamnă, pe 21 noiembrie, la 6 ani de închisoare „pentru înfrățirea de propagandă împotriva orânduirii socialiste“. Încarcerat la Bacău, Rahova și Jilava, ajunge pentru a doua oară la Zarca Aiud, cea mai temută închisoare din România, dar acum găsește condiții cât de cât îmbunătățite. Scutit de muncă după ce soția intențiază un proces la Tribunalul

din Alba-Iulia, e eliberat, la presiunea occidentalilor, pe 8 august 1977, revenind pe postul de revizor contabil la Direcția Comercială Bacău, de unde fusese arestat și lucrând până la pensionare. După 1990 își transcrie cele peste 200 de poezii scrise și memorate în anii grei ai detenției, debutând în **Gazeta de Vest** (1990), publicând apoi în **Bunavestire, Pentru Patrie, Rost** și alte publicații de dreapta atât poezie, cât și articole evocatoare, de atitudine ori pagini memorialistice din închisorile comuniste prin care a trecut. Editorial debutează în 1995, când Editura Majadahonda din București îi publică volumul **Cine? Poezii de temniță**, reeditat în 2002 de Editura Fundației Culturale „Buna Vestire“ din Capitală. La aceasta din urmă mai încredințează tiparului volumele de poezie **Inimi zăvorâte. Memoria temniței** (1999) și de mărturii **Răstigniri ascunse** (vol. I, 2004, și vol. II, 2009), bine primite de cititori și apreciate pentru forța lor cutremurătoare. Inclus în antologia **Poeți după gratii**, editată de Mănăstirea Petru Vodă, fostul „dușman al clasei muncitoare“ s-a implicat cu tot sufletul în reorganizarea vechilor luptători împotriva comunismului și în recrutarea și formarea noii generații de tineri în spiritul ideilor naționale, creștine și al valorilor Statului de drept. Membru la fel de activ în Asociația Foștilor Deținuți Politici, în Partidul „Pentru Patrie“, constituit de vechii legionari, în Fundațiile „Buna Vestire“ și „George Manu“, neobositul veteran de război a participat la numeroase conferințe și simpozioane științifice consacrate istoriei neamului, precum și la ridicarea Monumentului Martirilor Rezistenței Anticomuniste din Parcul Căncicov. Deși cu sănătatea șubrezită, Dumnezeu i-a îngăduit să atingă peste nouă decenii de viață și să poată, astfel, mărturisi ororile comuniste și adevărul despre cei ce și-au sacrificat viața pentru binele țării. ►

Centenar Constantin Dalban

N. 23 iulie 1922, în Bacău - m. 22 octombrie 2002, la București. **Profesor universitar.** Este fiul Mariei (n. Stoican), învățătoare, și al avocatului Ioan Dalban. A copilărit în orașul natal, urmând cursurile Școlii Primare Nr. 2 (azi, Școala „Al. I. Cuza”, 1929-1933) și ale Liceului Teoretic de Băieți „Ferdinand I” (1933-1941), pe care l-a absolvit ca șef de promoție. Deși activa într-o clasă de științe, grație profesorului de limba română, poetul Pintilie Radu, a excelat și în domeniul creației, făcând parte din colectivul de redacție al revistei liceului, **Frământări**, în care a publicat recenzii la volume de Ionel Teodoreanu, eseuri (*Toamna în poezie* analiza, între altele, și versuri de George Bacovia), articole de fond ori pe teme filozofice, precum și proza *Trubadurul* (februarie-martie 1939). Concomitent era prezent în **Gazeta matematică** și **Numeros**, cu probleme și rezolvări, stârnind dispute între profesorii Radu și Haimovici (de matematică), ambii dorind să-l călăuzească spre domeniile lor de activitate. Până la urmă a optat pentru științele exacte, fiind admis la Secția Construcții a Școlii Politehnice București (1941-1946), pe care o absolvă cu Bursa Prager, ceea ce i-a permis să fie angajat ca inginer, șef de șantier, la firma vestitului său profesor, Emil Prager. În urma schimbărilor din economia românească, în 1947 a devenit asistent la Catedra de beton armat a Școlii Politehnice București, iar în 1949 a trecut în proiectare, prin cumul, activând ca șef de colectiv în cadrul Institutului de Proiectări Industriale (devenit ulterior, IRPOMET). Aici a elaborat proiectele Combinatului Chimic „Carbochim” din Cluj, centralei termice a Atelierele Medgidia, halelor și atelierele fabricilor de Sârmă din Câmpia Turzii, de Negru de Fum de la Copșa Mică, „Electroaparataj” București, „Victoria” Arad, „Înfrățirea” Oradea, „Independența” Sibiu, Uzinei de Reparare Avioane de

la Bacău ș.a. În același an s-a transferat ca asistent la Institutul de Construcții București, din 1951 funcționând ca șef de lucrări la Catedra de Construcții Metalice. Prin cumul, în perioada 1954-1959 a fost referent de specialitate la Comitetul de Stat în Construcții, Arhitectură și Sistematizare, la proiectele anterioare (ateliere mecanice, forje, rezervoare de apă, hale de montaj) adăugând acum pe cele ale unor centrale termoelectrice, fabrici de zahăr și de ciment, combinate metalurgice și soluțiile de remediere ale altor construcții avariate sau care necesitau intervenții. În condiții similare, în același interval a avut o jumătate de normă la Academia Tehnică Militară, iar în anul 1958 a obținut titlul de doctor la Institutul Politehnic din Timișoara, fapt ce i-a permis apoi să urce pe treptele ierarhiei didactice universitare. În 1961 a devenit, astfel, conferențiar universitar și a publicat unul din cele șapte cursuri redactate de-a lungul timpului, *Curs de construcții metalice pentru utilaje de construcții* (Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București). Dintre ele, cursul de Construcții metalice l-a predat la Facultatea de Construcții Civile, Industriale și Agricole, la Facultatea de Drumuri și la Facultatea de Instalații și Utilaje pentru Construcții (toate din București), la aceasta din urmă predând și cursul de Construcții metalice, de lemn și beton armat. Titularizat profesor universitar, în 1972, a avut contribuții esențiale la elaborarea unor normative și STAS-uri în domeniul construcțiilor metalice, calculul construcțiilor metalice pe baza stărilor limită și sarcinile date de podurile rulante în construcții industriale devenind Normativ unic în fostul CAER. Specialist de marcă, a fost solicitat să proiecteze nu numai în țară, ci și peste hotare, între proiectele de anvergură amintind fabricile de zahăr și de ciment din Germania, URSS, Egipt, Iraq, Pakistan, combi-

natele metalurgice din URSS, centralele termice din China. A acordat, de asemenea, asistență tehnică de specialitate în țările amintite, precum și în Belgia, Cehoslovacia, Elveția, Italia, Olanda, Polonia, Suedia și Ungaria, în unele din ele fiind invitat și la congrese internaționale în domeniul construcțiilor. Ca expert și consilier științific pentru lucrările de construcții cu structură metalică a oferit, totodată, consultanță unor instituții din țară, printre care se numără IPROMET, Institutul de Proiectări pentru Secții și Uzine de Laminare, Industrial Projects Consulting & Marketing, Institutul de Proiectare pentru Industria Materialelor de Construcții, Institutul de Cercetare, Proiectare pentru Industria Lianților și Azbocimentului, Institutul de Studii și Proiectări Energetice și Inginerie, Cercetare, Proiectare Echipamente Termoelectrice (ICPET-Generatoare Abur). În paralel cu activitatea didactică și de cercetare a publicat peste 100 de articole de specialitate în reviste românești și străine, o parte reunite în volumele *Construcții metalice* (Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976, reeditată în 1983 la aceeași editură), *Construcții metalice pentru utilaje de construcții* (idem, 1991) și *Construcții cu structură metalică* (idem, 1997). În ultimii ani de viață a îmbinat activitatea de proiectare și execuție cu lucrul la catedră, răspunzând solicitărilor Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului în calitate de verificator și expert tehnic atestat. Ca răsplată a profesionalismului și dăruirii sale în profesie, a impresionanței activității științifice și didactice a fost membru corespondent ori titular al unor organisme internaționale de specialitate (Asociația Internațională de Poduri și Ingineri Structurală, Convenția Europeană de Construcții Metalice) și a primit diferite ordine și medalii.

Centenar Mărioara Popovici

(Sascău, Maria), n. 1 august 1922, în Bacău - m. 19 august 2013, la Bacău. **Contabilă, poetă, prozatoare, epigramistă.** Fiică a familiei Maria, casnică, și Nicolae Sascău, funcționar, a copilărit în cartierul Letea, unde și-a început studiile primare și gimnaziale la școala de aici. Ambiționată de tatăl său, care a fost într-o vreme primar al comunei Letea Veche și chiar al Bacăului, după cum mărturisește, a fost încă din primii ani o elevă silitoare, remarcată de profesori pentru modul ingenios în care își însușea materia, sensibilitatea sa aparte față de operele literare și, nu în ultimul rând, pentru câteva „incontestabile virtuți artistice“, probate mai întâi pe scenă și apoi și în scris. Îndrăgostită de poezie, a început să scrie încă înainte de a fi admisă la Liceul Industrial de Fete din Bacău (1936-1940), dar a debutat abia pe finalul acestuia, când revista **Frământări**, a Liceului de Băieți „Ferdinand I“, i-a publicat, în 1939, primele versuri. „Tipic juvenile“, cum le-a caracterizat istoricul literar Eugen Budău, textele lirice au fost dublate, în aceleași pagini, de câteva tablete în proză, iar peste ani, de epigrame și scrieri mai ample. Chiar dacă statutul său scriitoricesc începuse să se contureze, prin poeziile și prozele publicate în **Bacăul** (1940) și **Cronica** (1941), declanșarea celei de a doua mari conflagrații mondiale și anii grei ce au urmat au deturnat-o în bună măsură de la preocupările literare, înlocuite fortuit de cele aferente profesiei de contabil, care i-a asigurat existența și căreia i s-a dedicat, cu aceeași sârguință, până la pen-

sionare (1978). N-a renunțat însă la scris, prin lecturi aprofundate izbutind să-și formeze „o conștiință artistică de o moralitate și o ținută intelectuală care i-au depășit cu mult ambiția de a-și evidenția personalitatea“, după cum ne dezvăluie criticul Vasile Sporici. „Uitată liră“ mai bine de două decenii, așa cum singură se definește, a revenit în atenția cititorilor în 1964, când a început să publice poezii și epigrame în paginile ziarului **Steagul roșu**, iar în cea a literaților mult mai târziu, după încă șapte lustri, când a reîncredințat tiparului romanul de debut, **Șansa ultimei clipe** (Prefață de Ioan Lazăr, Bacău, Editura Plumb, 1999; ediția a II-a, Bacău, Editura Egal, 2012, cu același prefațator și o postfață de Ioan Dănilă). El ar fi trebuit să apară încă din 1967, numai că cenzurii comuniste nu i-a convenit cum autoarea a explorat „inteligent câteva situații limită: moartea, trădarea, iubirea, confruntarea dintre rău și bine, loialitatea“ și chiar dacă filele propuneau lectorilor „un roman de război, de spionaj și de iubire deopotrivă solid încheșat“, acesta nu a mai primit BT-ul necesar. Dez-

gustată, deși a mai frecventat câteodată întrunirile Cenaclului literar „George Bacovia“, a preferat să scrie doar pentru sertar și abia în ianuarie 2001 a revenit public cu poezie, încredințând revistei **Ateneu** un „excelent grupaj de sonete“ (*Monolog, Contradicție, Pământ și inimi, Îndemn, Retrospectivă, Naivitate, Tinerețe furată, Scurtă autobiografie*). Celei ce se considera la începuturi doar „biet izvor la margini de pustie“ i-a trebuit încă un deceniu pentru a decide să publice singurul său volum de versuri, **Tânguiri de caval** (Editura Egal, 2010, cu o postfață de Ioan Dănilă). La interval de câte un an, a dat apoi gir și celorlalte două romane scrise între timp, atât **Tăcerea are ochi albaștri** (2011), cât și **Focul** (2012) apărând la aceeași casă editorială băcăuană. La acestea se adaugă două sonete – **Îndemn** și **Renunțare** – incluse greșit de antologatorul Marin Cosmescu-Delasabar în volumul **Îndrăzneli literare. Stele călătoare** de Alexandru Tiron-Sphinx (1999). Depistate de abilul critic Eugen Budău, ele fuseseră de fapt încredințate de poetă cunoscutului dirigor al Corului „Balada“, dintre membrii căruia a făcut și ea parte, pentru a fi transpuse pe note și, astfel, rătăcite printre manuscrisele acestuia. Cu toate că nu a mai avut răgazul să se bucure pe deplin de ecurile aferente operei sale, avem certitudinea că atât poezia, cât și proza își vor găsi criticii capabili să o înțeleagă și să o situeze pe treapta pe care o merită cu adevărat în contextul literaturii contemporane. ►

Bibliografa Marilena Donea

N. 6 august 1947, în Iași. **Bibliograf, traducătoare, publicistă.** Este fiica unei familii de apreciați dascăli ai învățământului moldav, Ina (n. Drajinșchi), învățătoare, și Gheorghe Bârleanu, profesor de limba română. Primii ani de viață, pe care îi va considera hotărâtori pentru formarea sa, și-i petrece la Bunești, alături și sub influența bunicilor materni, protopopul Ioan Drajinșchi, din Nisporeni (Basarabia), fost deputat liberal în Parlamentul României, și Natalia, provenind dintr-o veche și numeroasă familie românească din ținutul Hotinului. Refugiat în România, cu numele schimbat în Ioan Dragomir, bunicul său funcționa atunci ca preot paroh în această comuna de lângă Huși, iar casa parohială în care locuia devenise un loc de pelerinaj nu doar pentru cei din zonă. Aici, și la schitul din apropiere, avea să-l cunoască pe viitorul arhimandrit Mina Dobzeu, și tot aici a început să citească. Nicidecum cărți de povești, pe care avea să le parcurgă mai târziu, alături de frații săi mai mici, ci literatură rusă și sovietică, alături de cea română. Primele cărți descoperite au fost *Tânăra gardă*, *Emilian Pugaciov*, *Djura*, *Marina și drumul vieții ei*, *Război și pace*, *Umiliți și obidiți*, dar și piesele lui Molière. În clasa I a intrat, de altfel, la 6 ani, în 1953, când mama și învățătoarea sa, mutată între timp la Școala Primară din Rusca, localitate de pe Valea Bistriței, pe atunci o stradă a orașului Vatra Dornei, i-a testat cunoștințele și abilitățile. Cum în clasa din vechea școală, construită pe vremea Imperiului austro-ungar, intra direct din dormitorul părinților, participarea voluntară la

ore, alături de ceilalți trei copii înscriși în clasa I, s-a făcut firesc, iar la sfârșitul anului, mama sa nu a avut altă alternativă decât să o promoveze. Deși clasele primare le-a urmat, alternativ, în localitățile Bunești și Rusca și Bunești, în 1957, la examenul de absolvire a clasei a IV-a, a primit nota maximă, uimind examinatorii, căroro le-a povestit romanul *Tânăra gardă*, pe care, probabil, nici ei nu-l citiseră. Pentru silitoarea școlăriță, mai importantă decât nota a fost însă cadoul bunicii, care, când a împlinit 10 ani, i-a dăruit volumul *Poeme de Pușkin și Don Quijote*. În perioada 1957-1960, urmează cursurile gimnaziale, mai întâi la Școala Generală din Dorna Arini (clasele V-VI), apoi la Liceul Teoretic din Vatra Dornei (clasa a VII-a), instituție în cadrul căreia va fi admisă și ca liceeană. Nu în prima sesiune însă, cum ar fi îndreptățit-o rezultatele la învățătură, ci în urma examenelor din toamnă, întrucât în prima etapă a fost catalogată drept copil de funcționari, cum erau considerați părinții săi, iar locurile rezervate pentru aceștia erau extrem de reduse. În biblioteca liceului a descoperit lite-

ratura franceză (Alexandre Dumas, Jules Verne și Honoré de Balzac), dar a citit cam tot ce se găsea pe rafturi, având chiar zile când nu dispunea de timp nici să-și facă temele scrise, pentru că trebuia să termine vreun roman. Înclinația pentru lectură din prima copilărie, devenită acum pasiune, și influența remarcabilei profesoare de limba română, Aspazia Lungulescu, o vor determina pe absolventa de 17 ani a secției umanistice să se înscrie, în același an, la cursurile Secției Biblioteconomie a Facultății de Filologie de la Institutul Pedagogic de 3 ani din București (1964-1967). Aici, îi va avea ca profesori de specialitate pe Dan Simonescu, Barbu Theodorescu, Ilie Stanciu, Corneliu Dima-Drăgan, cei care, alături de Doru Todericiu, Sorin Stati, D. Rosenzweig ș.a., îi vor stimula, la rândul-le, apetitul pentru studiu, dublat apoi și de preocuparea pentru cercetarea aplicată. La absolvire este încadrată, în urma repartiției ministeriale, ca bibliograf la Biblioteca Regională Bacău, instituție căreia îi va rămâne fidelă până la pensie. Ca bibliograf, contribuie la realizarea a sute de fișiere și a câtorva volume în cadrul sistemului de bibliografie locală – **Bibliografia Județului Bacău** (1982-2000, fișiere și volume dactilografiate), **Indicele bibliografic al revistei Ateneu** (1964-1984, 3 volume dactilografiate) și **Catalogul colectiv al cărților tehnice din Județul Bacău** (1960-1980, volum xerografiat) –, dar a susținut în egală măsură și finalizarea unor importante lucrări coordonate de Biblioteca Națională a României: **Repertoriul colectiv al**

bibliografilor nepublicate, Bibliografia Națională. Publicații seriale și Catalogul colectiv al publicațiilor periodice străine.

Timp de un deceniu a colaborat, de asemenea, cu Centrul de Radioficare Bacău, unde în intervalul 1977-1987 a susținut o emisiune săptămânală de promovare a colecțiilor bibliotecii. În calitate de coordonatoare a Biroului de Informare Bibliografică și Documentare (1983-1998) și de șef al Serviciului Relații cu Publicul și Comunicarea Colecțiilor (1998-2005) a inițiat și contribuit la organizarea unor proiecte culturale de amploare, între care amintim Centenarul Bibliotecii Județene „Costache Sturdza” (Bacău, 24-25 iunie 1993), Sesiunea de comunicări științifice „100 de ani de lectură publică” (Bacău, 23 iunie 1993), Concursul Național de Ex-Libris (ajuns, în 2010, la ediția a XXIII-a), Simpozionul Național „Implicarea asociațiilor profesionale în promovarea imaginii bibliotecii publice” (Bacău, 8-9 octombrie 1997), Expoziția-Concurs „Cărțile copilăriei” (1998), itinerată și în Republica Moldova ș.a. O parte din roadele muncii sale a fost prezentată în cadrul conferințelor și sesiunilor de comunicări științifice de la Bacău, Onești, Cluj, Constanța, Chișinău și Budapesta, în Ungaria reprezentând Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România la Conferința Internațională „Societatea informațională a secolului XXI. Rolul asociațiilor de bibliotecari”. Ca membru fondator și președinte al Filialei Bacău a ANBPR (1991) a contribuit, de altfel, la consolidarea pe plan național a asociației, pentru calitățile sale profesionale colegii săi din țară alegând-o, în 1997, ca membru în

Biroul Executiv al acesteia, în Comisia de perfecționare profesională și specializare a bibliotecarilor din bibliotecile publice, în Comisia „PROBIP-2000”, iar din 2000 și în Consiliul de conducere al Federației Asociațiilor de Bibliotecari din România. Firesc, activitatea de cercetare s-a soldat cu numeroase articole de specialitate, apărute în publicațiile periodice **Biblioteca, Bibliotecarul, Cartea, Magazin bibliologic** (Chișinău) și **Studia Bibliologica**, în lucrările manifestărilor la care a fost invitată ori în volume individuale, precum și suita de monografii, studii și articole de istorie culturală, publicate în **Ateneu, Deșteptarea, Monitorul de Bacău, Sinteze, Vitraliu și Ziarul de Bacău**. În pofida volumului imens de informații selectate de-a lungul vremii, în presă a debutat târziu și nu cu un articol de specialitate, cum ne-am fi așteptat, ci cu un fragment din romanul **Vladimir - zbor frânt** de Marina Vlady, tradus în întregime din limba rusă, pe care o stăpânește încă din copilărie, și publicat în bună parte, într-un serial de 11 episoade, în coloanele revistei **Ateneu**, începând cu numărul din septembrie 1990 și sfârșind cu cel din noiembrie-decembrie 1991. Tot din rusă a tradus și amplul studiu al ucraineanului Ion Pâslaru, **Ritul funerar al triburilor ceramicii cu decor vălurit (sec. XVII-XVI)**, publicat în anuarul **Carpica** (vol 25, 1994, p. 23-44), iar din limba franceză, interviul **Hillary Clinton în apărarea femeilor și copiilor (Sinteze, 24-25 dec. 1996)**. Editorial a debutat, în calitate de coautoare, cu monografia **Biblioteca publică Bacău. Centenar 1893-1993** (Cuvânt înainte de Gabriel Ștrempel, Bacău, 1993), urmată apoi de vo-

lumele, semnate în nume propriu, **Ovidiu Genaru-65. Biobibliografie** (Editura Corgal Press, Bacău, 1999), **Sergiu Adam-65. Biobibliografie** (Cu un text „La aniversară” semnat de Eugen Uricaru și Grigore Ilisei, idem, 2001), **George Bacovia. 1971-2001. Biobibliografie** (Prefață de Gabriel Ștrempel, idem, 2001), nominalizat la Secția Debut (Istorie literară) a Premiilor Filialei Iași a Uniunii Scriitorilor (10 octombrie 2002) și distins cu Premiul pentru cea mai bună lucrare de specialitate - bibliografie, acordat de Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (2002), **Ateneu 40. Bibliografie. 1964-2004**, vol. 1-2 (Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Bacău, 2004), încununat cu Premiul special al revistei **Ateneu**, cu prilejul celei de a XXV-a ediții a Festivalului Național „George Bacovia” și **George Bălăiță. Biobibliografie** (Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Bacău / Editura Corgal Press, 2007). Cu studii de specialitate a fost, totodată, inclusă în volumele colective **100 de ani de lectură publică. Sesiune de comunicări științifice, 24-25 iunie 1993** (Bacău, 1995), și **Referate și comunicări de Bibliologie** (Constanța, 1999), iar la solicitarea Editurii Polirom a realizat cronologia și dosarul de presă ale ediției „George Bălăiță. **Opere**. Vol. I. *Lumea în două zile*” (Iași, 2009, p. 5-24; 507-553). Scrise cu acribie și profesionalitate, volumele sale sunt indispensabile celor interesați de literatura română și vor rămâne, neîndoiește, lucrări de referință în bibliologia românească. ►

Scriitorul B. Elvin

(Bernstein, Elvin), n. 24 august 1927, în Moinești, județul Bacău - m. 18 septembrie 2011, la București. **Scriitor, redactor, secretar literar.** Ivit în sânul putericeii comunități evreiești moineștene, din care au pornit să-i ducă faima în lume, între alții, ctitorii dataismului și ai realismului esențialist în pictura europeană a secolului al XX-lea – Tristan Tzara și, respectiv, Pic G. Adrian –, viitorul artizan al cuvântului și-a petrecut primii ani ai copilăriei în urbea natală, după care, împreună cu părinții, Rela (n. Braunstein) și Herman Bernstein, mic proprietar al unei distilerii de petrol, s-a mutat în Capitală. Aici, în anii tulburi premergători celei de a doua mari conflagrații mondiale, a trăit din plin drama etniei sale, fiind mai întâi împiedicat să studieze la Liceul „Mihai Viteazul”, iar apoi silit ani de zile la muncă obligatorie, în timpul căreia a fost „umilit cu sânguință și metodă”, învățând „pentru prima oară ce înseamnă munca fizică săpând, plivind și culegând legume”, și „condamnat de aceleași legi rasiale la o alt fel de muncă silnică, mult mai traumatizantă pentru tânărul care eram la data respectivă, și anume dezgropând cadavrele de pe urma bombardamentelor din 1944”. Avându-l ca profesor de limba română pe Mihail Sebastian, a urmat cursurile Liceului „Cultura” - Max Ardel, debutând ca publicist în revista pe care a scos-o în anul 1943, **Caiete culturale**, iar ca literat, în ziarul **Ecoul** (1944), unde a publicat, cu pseudonimul Paul Scorțeanu, medalionul **G. B. Shaw**. După obținerea bacalaureatului, în 1946, fostul „străjer” de sub Carol al II-lea s-a lăsat „vrăjit de ceea ce Malraux numea iluzia lirică” și, ferm convins că după dispariția fascismului „se va instaura seninul”, s-a transformat într-un „sincer și convins comunist”, gata să pună umărul la

edificarea noii societăți. Se înscrie în același an și frecventează cursurile secției Estetică a Facultății de Filozofie din cadrul Universității bucureștene, dar „destul de curând, prin 1948-49, încrederea în regim a început să se clatine”, chiar dacă, pe finalul anului al doilea, devenise și redactor al Editurii Tineretului, unde, împreună cu pictorul George Tomaziu, scotea un buletin cultural pentru străinătate. Declicul s-a produs într-o „miercuri din februarie 1949”, când celebrul pictor i-a comunicat că în cel mult o săptămână va fi arestat și că e bine să evite întâlnirile cu el. A continuat, totuși, să publice, îndeosebi articole de critică literară și teatrală, eseuri și proză, numărându-se printre colaboratorii constanți ai puținelor reviste ce apăreau la acea vreme: **Contemporanul**, **Gazeta literară**, **Lucașfărușul**, **Viața românească**. Își ia licența în 1950, însă trei ani mai târziu, când tocmai se inaugura Spiritul de la Geneva, a fost exclus din partid, ca „greșit încadrat”, „burghez nefericit” și „dușman strecurat”, și „pus pe liber” de la Editura Tineretului, găsindu-și cu greu un post de redactor la Editura de Stat pentru Literatură și Artă și, complementar, la **Viața românească**. Prea lipsit de experiență pentru a depista mecanismele mistificării și faptul că aparenta deschidere nu

putea să dureze, a decis să facă unele compromisuri și, după ce, în 1948, publicase cu pseudonimul Mircea Slavu nuvela **Armă vicleană**, în 1955, debutează editorial cu studiul critic **Geo Bogza** (Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București), urmat în același an de un studiu aprofundat privind **Teatrul lui Mihail Sebastian** (idem, colecția „Mica bibliotecă critică”). Sub impulsul șocului resimțit după revoluția din Ungaria (1956), a scris și publicat apoi, cu complicitatea unui cenzor de la Direcția Presei, **Anatole France** (1957), o carte „împotriva fanatismului, a intoleranței, a dogmatismului nivelator, a tuturor relelor care pândesc spiritul”. Aceasta a stârnit însă o „furie nemaipomenită” în rândul forurilor comuniste, care au cerut înlăturarea lui imediată din presă. S-a opus, într-o primă instanță, Leonte Răutu, însă în iulie 1958 tot a fost convocat la Ministerul Culturii și, după ce subsecretarul de stat i-a comunicat sec faptul că i s-a încredințat „sarcina de a fi șeful secției scenarii din cinematografie”, în câteva zile s-a trezit scos din cele două redacții și, timp de trei ani, a avut statut de șomer, neavând dreptul să tipărească niciun fel de carte. I-a fost, totodată, limitat accesul la presă, singura revistă care-l mai publica fiind **Gazeta literară**, grație lui Paul Georgescu, cel care se bătea cu cenzura pentru fiecare articol. Reintrarea în „câmpul muncii” i-o datorează lui Alexandru Mirodan, pe atunci secretar literar al Teatrului de Comedie, cel care, dorind să se dedice literaturii, avea nevoie de un înlocuitor și l-a recomandat directorului acestuia, actorul Radu Beligan. Preluându-i atribuțiile în 1961, a constatat că deși citise foarte mult teatru până la acea vârstă, nu îl privise „tridimensional”, cum o făcea un bun

secretar literar și, în plus, nu cunoștea „tacticile, manevrele, viermuiala pe care o constituie teatrul de oriunde“. A depășit însă șocul și, în 1964, a avut un rol hotărâtor în montarea piesei „Rinocerii“ de Eugen Ionescu, dar și a altor piese mai greu acceptate de cenzură, fiind repede acceptat în familia instituției și „socotit eminența cenușie a teatrului“. Înfruntând „necunoscutul amenințător, apelând la diplomație, tact, abilitate pentru a dejuca intrigă, pentru a dezarma ostilități, pentru a coaliza simpatii“, a câștigat nu doar încrederea deplină a colegilor, ci și pe aceea a directorului, pe care l-a urmat, în 1969, în aceeași calitate de secretar literar, și la Teatrul Național „I. L. Caragiale“. Iar dacă în 1967 inițiasse **Caietele Teatrului de Comedie**, la noua instituție a pus bazele prestigioasei publicații trimestriale, **Caietele Teatrului Național**, cu un tiraj de 50000 de exemplare pe număr (și au fost 80 de numere, cu 4 milioane exemplare tiraj!), singura în paginile căreia numele „iubitului conducător“ nu și-a făcut loc, spre satisfacția numeroșilor intelectuali de elită atrași în calitate de colaboratori. Tot la Naționalul bucureștean, în cumplitii ani ai autofinanțării, a editat și revista **Jocul de-a vacanța**, în 200.000 exemplare, de asemenea de o bună ținută intelectuală. Apelând la aceeași abilitate și diplomație, a izbutit să păcălească iar vigilența cenzorilor editoriali și deși figura încă pe „lista neagră“, a contractat propriile cărți pe numele aceluiași Paul Georgescu, care după ce obținea aprobarea dezvăluia editurii cine e adevăratul autor. Așa au apărut, la Editura pentru Literatură, noile volume de critică **Anton Pavlovici Cehov** (1960, colecția „Oameni de seamă“), **Camil Petrescu** (1962) și **Modernitatea clasicului I. L. Caragiale** (1967), iar la Editura pentru Literatură Universală,

(1967). Nemulțumit, cu câteva excepții, de paginile de critică, se întoarce, sub înrăurirea lui Camil Petrescu – pe care îl cunoscuse, în calitate de redactor la Editura Tineretului, prin 1949, și a cărui monografie o scrisese în doar trei săptămâni – la o mai veche năzuință, aceea de a scrie romane. Simțind în adâncul său „nevoia să rup(ă) cu ceea ce era eroare, compromis, limbă de lemn în aceste file“, a încercat să răscumpere, să răzbune și să întregască ceea ce simțea că-i este refuzat, să transmită și cititorului tragismul protagonistului care „trăiește într-un regim totalitar și este marcat de tot ceea ce știe despre sistem“ și, în fapt, propriul tragism și traumatism al personalității sale amputate și profund jignite. Propuse Editurii Eminescu, romanele sale s-au succedat, rând pe rând, cititorii având șansa să se bucure de volumele **După o lungă și grea suferință** (1973), **Partea mea de comedie** (1974), **Prin ce se deosebește această noapte?** (1977), **Hotarul imaginar** (1980), **În continuare** (1982, în colecția „Romanul de dragoste“, care a cunoscut și o a II-a ediție, în 2003, la Editura Fundației Culturale Române, București), **Colțurile cercului** (1985) și **Patru și un absent** (1988). Acestea sunt întregite de volumul de povestiri **Numărătoarea inversă** (Editura Hasefer, București, 1997) și de **Datoria de a ezita** (idem, 2003), o carte „emoționantă și gravă, ce conține, în filigran, unul dintre cele mai intense elogii existente în literatura română aduse literaturii și cărților“, după cum o definește Mircea Iorgulescu. De-a lungul anilor a publicat, de asemenea, mai multe studii introductive și prefețe la volume semnate de Jules Verne, Halldor Laxness, Gheorghe Brăescu, Dan Pavel, Mihail Sebastian, Upton Sinclair, Eugen Ionescu, Albert Camus ș.a. A fost inclus, totodată, în antologiile **Tea-**

trul românesc în contemporaneitate (Editura Minerva, București, 1964) și **Rădăcini și furtună** (Tel Aviv, 1972), iar la rândul lui a alcătuit și scris cuvântul introductiv al antologiei **Dialogul neîntrerupt al tearului în secolul XX** (Editura Minerva, 1973, colecția „Biblioteca pentru toți“). Discret și eficient, după 1989 s-a implicat în editarea revistelor **Litere**, pe care a fondat-o, împreună cu George Bălăiță și Tania Radu (1990, devenită apoi, sub egida Fundației Cultural Române, **Arc**) și **Lettre Internationales** (aprilie 1992), de data aceasta în calitate de redactor-șef al ediției române a prestigioasei publicații europene. Acreditat pe viață în Juriul Cronicarilor Dramatici din Berlin, a refuzat invitația de a emigra în Berlinul Occidental ori în Israel, preferând să locuiască în limba română și să lase urme ce mai pot fi depistate în revistele **Ateneu, Familia, Revue Roumaine, Steaua, Teatrul, Tribuna** ș.a., în dicționare și în lucrările de specialitate în care textele sale au devenit surse bibliografice.

Aniversări iulie 2022

- 02. Dan Verona - scriitor, 75 ani;
- 05. Maria Șalaru - artistă, 65 ani;
- 06. Gheorghe Hasan (1912-2005) - profesor universitar, 110 ani;
- 13. Steliana Delia Beiu (1947-1988) - eseistă, juristă, 75 ani;
- 14. Gheorghe Năstase (1887-1975) - medic, 135 ani;
- 20. Paul Bujor (1862-1952) - zoolog, 160 ani;
- 23. Moses Rosen (1912-1994) - scriitor, rabin, 110 ani;
- 24. Octav Dospinescu - scriitor, 70 ani;
- 26. Iulian Antonescu (1932-1991) - istoric, muzeograf, traducător, 90 ani;
- 29. Cornelia Ichim-Pompiliu - profesoară, prozatoare, 65 ani.

August 2022

- 05. Nicolae Garai - compozitor, 75 ani;
- 07. Vasile Robciuc (1942-2018) - profesor, traducător, animator cultural, 80 ani;
- 10. Pavel Savin (1857-1926) - preot, 165 ani;
- 11. Ovidiu Bălan - dirijor, 80 ani;
- 15. Ovidiu Buftilă - prozator, 65 ani;
- 17. Cristofor Vitencu (1907-2010) - actor, poet, 115 ani;
- 20. Sorin Antohi - scriitor, 65 ani;
- 20. Ioan Petru Viziteu (1957-2010) - poet, 65 ani;
- 22. Alexandru Piru (1917-1993) - critic și istoric literar, prozator, eseist, 105 ani.

Prozatorul Gheorghe Movilă

N. 31 august 1937, în satul Poiana, comuna Brusturi, județul Baia (acum, Neamț). **Profesor, prozator, publicist.** Fiu de țărani, aproape că n-a avut copilărie, trăind din plin spaima războiului și nenorocirile ce s-au abătut din pricina acestuia asupra satului și a familiei sale. Rămas orfan, după ce un glonte rătăcit i-a ucis tatăl, a simțit pe pielea lui și ce înseamnă prizonieratul, fiind dus de soldații ruși, împreună cu familia și alți săteni, până aproape de hotarul cu Bucovina răpită de sovietici. Cantonat în localitatea Hânțești, pe malul drept al Siretului, a reușit cu ai săi să scape de escortă și să revină în satul de baștină, unde în 1945 a început cursurile Școlii Primare din localitate, având-o ca învățătoare pe „duioasa Anișoara Vicovanu“, apoi, în clasa a IV-a, pe soțul acesteia, „domnul Jănică“. Dacă în primul an din ciclul primar a învățat „mai mult de frică“, în următorii doi a făcut-o, „în primul rând, de dragul învățătoarei“, în timp ce în ultimul cartea îi „devenise atât de dragă“, încât studia „din plăcere“. Descoperise între timp revistele „Arici Pogonici“ și „Licurici“, dar mai ales cărțile, încă din clasa a III-a trecând de basme, „de poveștile lui Petre Ispirescu și Călin Gruia, de cele ale Fraților Grim și ale nordicului Andersen, precum și de numeroasele volume de «Povestiri rusești»“, pentru a ajunge în ultima la poezii de George Coșbuc, Șt. O. Iosif și Vasile Militaru, la „Călin Nebunul“, „Amintirile“ lui Creangă și poveștile lui Delavrancea și Sadoveanu. La sfârșitul acestei întâi etape școlare i s-a „pus coronită pe cap“, astfel că, mai mult la insistențele mamei, a fost înscris la Școala Elementară de 7 ani din localitatea Drăgănești (1949-1952), situată la 4 kilometri de casă, unde s-a deprins cu viața la internat și, spre deosebire de colegii cărora le „era de învățat cum i-i câinelui a linge sare“, s-a numărat printre elevii silitori, încântându-și dascălii și mai ales pe „domnișoara Aurora Rafailă, profesoara de limba română și draga noastră dirigintă“, care, cercetându-i caietul de teme, a citit în cancelarie caracterizarea ce i-o făcuse „domnului Trandafir, lucrare care a plăcut și celorlalți profesori“. Rezultatele la învățătură i-au

ușurat calea către admiterea la Școala Medie din Târgu-Neamț (în prezent, Colegiul Național „Ștefan cel Mare“, 1952-1955), unde bagajul său de cunoștințe și portofoliul de lecturi au crescut exponențial, întărindu-i convingerea că singura cale de urmat e cea către Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași (1955-1960). Admis fără emoții, aici a făcut parte dintr-o grupă studentescă de elită, în frunte cu viitorii scriitori Marin Sorescu, Mihai Drăgan, Dan Mănuță, Ioan Apetroaie, Puiu Filipescu, cu care a frecventat cenaclurile literare ieșene și a bătut la ușile redacțiilor revistelor de cultură. Impulsionat de reușitele celui ce, „singur printre poeți“, îi parodia pe toți, a decis să-și încerce la rândul său șansele, debutând cu proză scurtă în paginile revistei **Viața studentescă** (1958) și confirmând apoi cu textele similare inserate în sumarul **Iașului literar**. Impunându-se an de an la cursuri și seminarii, a absolvit cu brio, fiind încadrat în toamna anului 1960, prin repartitie guvernamentală, în cadrul Catedrei de limba română a Liceului Teoretic din Comănești (actualul Colegiu Tehnic „Dimitrie Ghika“), pe care nu a mai părăsit-o până la pensionare. Vreme de patru decenii a fost nu numai unul dintre cei mai îndrăgiți profesori de către liceeni, ci și unul dintre oamenii de bază și de vază ai instituției de învățământ comăneștine. Cooptat de către Inspectoratul Școlar în corpul de metodiști la limba și literatura

română din județul Bacău, dar și la alte activități specifice, inclusiv în funcții de conducere, a contribuit la impunerea liceului printre cele mai bune unități școlare de pe Valea Trotușului și nu numai. Pe lângă faptul că zeci dintre elevii săi s-au calificat la fazele olimpiadelor școlare, a avut un aport aparte și la dinamizarea vieții culturale a fostului oraș minieresc, conducând întrunirile Cenaclului literar „Nicolae Labiș“ ce activa în cadrul Clubului „1 Mai“ și participând la celelalte manifestări găzduite sau organizate de acesta. Deși preocupările didactice au fost prioritare, nu a neglijat scrisul, începând o colaborare fructuoasă cu ziarul **Steagul roșu**, revistele **Ateneu**, **Colocvii** ș.a., dar și cu Ministerul Învățământului și Casa Corpului Didactic din Bacău, care i-au inclus creațiile în antologii colective și l-au invitat la sesiuni de comunicări și anchete redacționale pe teme cultural-literare și de învățământ. Editorial a debutat cu volumul de povestiri **Pe cuvântul nostru de pionier** (București, Editura Ion Creangă, 1972), urmat la aceeași casă editorială de romanele **Poveste contemporană** (1975) și **Băieții de la apa Moldovei** (1982, inclus în colecția „Biblioteca contemporană“), iar în calitate de coautor de volumul **Diriginții despre educație** (1978) și de antologia **Semnul că nu cunoaștem eclipsa** (1978). La semicentenarul instituției pe care a slujit-o cu devotament, a publicat, de asemenea, monografia **Liceul Comănești la 50 de ani 1953-2003** (2003), în manuscris având un alt roman, **Oceanul verde**, iar în curs de redactare o carte intitulată **Memoriile unui om de rând**, din care a publicat fragmente în antologia **Metafore comăneștene**, volumele II (Iași, Editura PIM, 2018), III (idem, 2019), IV (idem, 2020) și V (idem, 2021), editat de Grupului de Literatură și Artă cu același nume, în cadrul căruia s-a integrat în ultimul lustru. Prozator „din stirpea clasicului Ion Creangă“, cum l-a catalogat criticul și istoricul literar Eugen Budău, ironistul comăneștinean are încă multe de spus și de povestit, fiind un model pentru tinerii creatori de azi.

Cornel Simion GALBEN

Poem cu zâne

Mitologie...
un cuvânt necuprins,
ca un braț de flori
de câmp
adunate-n rouă,
pe sub Lună Plină...
flori ce vor fi descântate
de cele 9...7...3 Ursitoare,
vestitoare
pentru-un nou destin...

Zâne-mirese,
Alese-Crăiese...

O zână bunică,
ce măneci suflecă,
ș-a ei nepoțică,
să se-așeze,
să se minuneze,
de bucate-alese,
cu grijă culese
în cântec de leagăn,
la umbră de mestecăn,
printre lăptare, șîștare,
dulceață de gutui
și mere arămii...

Dar ș-acea iubită,
la fântâni pândită,
ce cu talpa goală,
cu ochi ca de smoală,
iaca sta dosită,
tot privind spre poartă...

Zână-mireasă,
a Soarelui aleasă,
cu drag oferită,

celui
ce-o așteaptă,
și o plimbă-n șoaptă...

în palat domestic,
mamă
să o facă
pentru
prunci poznași...
viitori ostași...
care vor avea
și ei zână stea...

Se va povesti
de bogate nunți,
în codri cărunți...
la vetre fierbinți...
unde clocotesc
oale cu sarmale -
să le dai la vale...

Mireasă voioasă,
cu maramă-aleasă,
inima-i tresaltă,
când sub bolta-naltă,
sprinten îi sosește,
fecior de Muică îmbujorată
ce-n pridvor grabnic s-arată...

Dacă ai un frate,
ești bogat,
se spune...
dar eu,
îi am patru,
și-s piloni
la temelie.
Doamne,
dar ce feerie,
când ne revedem cu toții,
la masă,
mama ne-așază,
și-i ferece
că feciorii-s
oameni mari
cu familii,
că așa e datina
fiecare pui să crească
și un cuib
să-și construiască.

Manuscris

S-ar putea

S-ar putea ca suspinul pietrelor
să nu existe, deși eu
l-am auzit adeseori.

S-ar putea ca rădăcinile stelelor
să nu fi existat niciodată,
deși eu le-am văzut de atâtea ori.

S-ar putea să nu vedem
nicio limbă de clopot
sub cupola catedralei de azur,
deși eu i-am simțit adeseori
vibrația.

Nimeni nu crede că
zidurile vorbesc,
deși eu le-am auzit
de mai multe ori
conversând.

Ce poate fi mai fragil
decât un fir de iarbă?
Și totuși eu l-am văzut cum
străpunge
betonul.

Nu trebuie neapărat să vezi
și să auzi
ca să poți extrage
rădăcina pătrată
din numărul care exprimă
esența existenței Dumnezeirii.

Mihai MERTICARU

Viorica BĂLUȚĂ

DEBUT

De la capăt

Stau pe culmi, privesc la cer
Și mă-nchin la Răsărit,
Să-mi dea inimă de fier
Când am mult de pățimit!

Când mă sapă și mă dor
Rănile adânci din suflet,
Urc prin munți, apoi cobor,
Domolind al vieții plânset.

Sunt un biet umil drumar,
Pribegind prin viață-n treacăt.
Urc, cobor, mai cad, urc iar,
Și-o iau iarăși de la capăt...

Pe coclauri mă tot sui,
Unde supărare nu-i!
Urc o tură dus-întors,
Să pot duce greul jos.

Un gând bun, ca de-obicei,
Și-un buchet de ghiocci!
Nu-s de la tâmpilele sure,
I-am cules chiar din pădure!

Sufletu-i umil și tace
Dacă-i picuri, uneori,
Tihnă, liniște și pace,
Și-l mai lași „cu capu-n nori“!

Anișoara MACOR

Manuscris

A doua ispită a lui Adam

În această duminică de odihnă
Vom juca piesa „A doua ispită a lui Adam“.
Niciun gong nu va răsună în sala noastră
mică,
Împăienjenită, cu ecoul pierdut printre
amintirile bătrânilor...
În actul întâi toate Evele vor sta în
picioare,

Cu pruncii la piept, martori tăcuți
La reconstituirea primului păcat.
În ultimul act îl vom lăsa pe Adam singur
pe scenă,

Doar el și-același măr proaspăt
Spălat cu inutile regrete,
Lângă un șarpe desenat cu cretă colorată
Pe calendarul tuturor generațiilor.
Pe afișul acestui spectacol dedicat neuitării
Un copil privește tăcut și cu lacrimi în
ochi,

Ca-ntr-un joc hipnotic, merele tot mai
dulci,
Roșii ca luna care a ars în ochii lui
Dumnezeu,

În prima noapte de singurătate
După izgonirea primilor oameni
dezbrăcați de taină.
„A doua ispită a lui Adam“ se va juca
printre mere

Lângă un șarpe desenat cu cretă colorată
Pe luna care arde neîncetat în ochii lui
Dumnezeu
Și-n nopțile tot mai pustii ale copiilor,
Martori tăcuți la reconstituirea primului
păcat.

Măștile acestea mă ucid câte puțin în
fiecare zi

Măștile acestea mă dor
mai mult decât o înjunghiere
și-aceeași neputincioasă adiere
îmi îmbrățișează doar nopțile și rănile
ne-nchise.

Pe scena aceasta, eșafod al lumii
cel mai greu mi-a fost să joc rolul
umbrelor,
al tăcerilor lăsate la ferestre închise când
plouă
să beau aceeași rouă,
sânge al zorilor peste frunzele toamnei.

Măștile acestea mă ucid câte puțin în
fiecare zi

și nimeni nu va ști că zilnic în culise
îngrop vise lângă uitate zboruri,
ne-nmugurite doruri și împușcate aripe.
Iar va fi iarnă, un monolog despre viață,
despre măștile lumii ce dor
mai mult decât o înjunghiere!
Sunt doar tăcere, un rătăcit călător
pe alei neumbrate-n cetate...
De-aceea, orbit de-atâta noapte
sunt singurul actor recitând poeme
lângă ferestre vechi, închise și sparte!

Ultima replică

E gol teatrul din orașul cu albatroși
împietriți!

Poate va intra, totuși, cineva, poate un
copil,
Un fotograf... mai bine un gazetar rătăcit
În căutarea unui spectacol al tăcerii,
Al zborului frânt desenat pe altarul
catedralei,

Lângă sfinți înjunghiați cu uitare
Și îngeri, parcă țipând din spatele fumului
de lumânări.

Poate va scrie despre singura și ultima
replică

Pe care o voi spune în acest spectacol
de final

În care mimez primele îmbrățișări
ale lumii,

O lună mută în căutarea unei nopți liniștite
Și zâmbetul trist, îngenunchat al copiilor
În fața primăverii răstignite pe crucea
anotimpurilor.

„Tatuată-vă sufletul cu fluturi!“

Gabriel DRAGNEA

Amar, amar (fragment)

- Îmi amintesc exact, ascultă-mă: caii tropoteau obosiți, hamurile atârneau trist și soarele oblic strălucea pe rotunjimile fiecărei armuri. Ei mergeau prin deșert de câteva zile și direcția se dovedea incertă, dunele de nisip erau cocoșele unor dromaderi care se roteau împrejurul lor amețindu-i, cavaleri fără teamă și fără prihană, cu mințile rătăcite, Graahul era întotdeauna ascuns între faldurile orizontului. Fel de fel de arătări evanescente li se strecurau prin vizierele coifurilor și le mîngîiau cu duioșie pleoapele de cîrpă, cite o fata morgana le ținea bidiviii de căpestre îndemnîndu-i către nicăieri, da' într-ocolo exact! Unul dintre aceia, cineva chemîndu-se Fragolardo la acea vreme, eram eu.

Zicea el, cine va fi fost acela, mă întreb. Arăta ca un faun în mijlocul unui cîmp cu maci, sta cuminte și-mi explica questii complicate extrem. Executa mici piruete și alți cîțiva pași de dans nu într-un totu mimetici, suav. Îl interoghez:

- Încotro vă îndreptați nu ști-ați, bun. Însă unde ați ajuns?

Nu mă interesa absolut deloc, mă prefăceam, mi-era milă de biet personajul...

- Eram în căutarea iubitei mele, Leucinda, răpită de un grifon pe cînd împletea cununii din flori de cîmp pentru logodna noastră. Nimeni n-a știut să-mi spună cum s-a întîmplat, aiurau ceva despre un vîrtej de praf în aerul încremenit, un zgomot rău, auzi, cică solzos! și un miros de pucioasă. Am alergat... Era prea tîrziu și atunci, disperat de așa pierdere...

- Mdea! Cred și eu...

- Dusu-m-am la Deuterium, taumaturgul, cel în jurul tichiei căruia steaua polară și cea zisă a sudului se rotesc neînterupt (gest cu mîinile amîndouă, jur-împrejur). Fierbea oarece buruieni, mîzgălea în catastifele-i, mormăia în barbă tot întorcînd o clepsidră fără de nimic înlăuntrul ei. De cum am intrat, cu privirea rătăcită căuțindu-l prin întunecata hrubă, zisu-mi-a despre Cartea Reveriilor; să o aflu neapărat - semne anume mi se vor dezvălui precum o hartă și calea către Leucinda arăta-mi-se-va. Apoi, din alambicuri și retorte și-a turnat în felurite boluri varii paste și vopseluri. Le întindea cu o pensulă lată pe o

pînză închipuind forme și personaje, perspective și prim-planuri aiuritoare. Rostea incantații, presupun:

- Roșu este esotericul... Verdele - dorința. Albastre ne sunt fantasmele și închipuirile... Uite, mi-a spus, acesta-i Ursusz-cel-fără-de-corp, cel care pictează în miez de noapte sau scrie poeme în care povestește despre delfini și eterate depărtări celeste. Cu mișcări repezi a zugrăvit un tip bărbos, cu ochi inteligenți, îmbrăcat în halat alb, o fi fost f'un doctor, cuget eu. Zicea că acela veghează asupră-ne, adoarme pe unul și pe altul și cînd se trezesc sînt deja alți oameni...

Plutim. Suntem doi guru înfășați în oarece diafan. Habar n-am cum dar levităm cu seninătate stînd pe ceva care semăna cu niște nuferi de un alb absolut deasupra unui verde liliachiu. O arătare trecu cu mult firesc pe lîngă noi și se pierdu în haloul dulce al lunii - am privit-o atent, nu eram eu... Dragoni imenși în formă de mari nouri zburătăceau pe lîngă noi și ne sorbeau polenul cuvintelor; mi se părea reveria revelată, năuc și buimac rătăcesc prin ținutul moale, de vată. Auzi la el! Ursusz-cel-fără-de-corp zugrăvit de un vraci al acelor vremuri tulburi care dusu-s-au ca volute de fum în cernite letopisețe...

- Uite, dragule, ce știu eu, visăm parcă ce vrem noi? Habar n-am cine este iubita ta. Însă Lucian îmi spunea...

- Care Lucian, din Samosata? Bestia! Cu mine n-a vrut să stea de vorbă!

- Nu, altul, Lucian Sârbu, nu-l știi. El spunea despre ea că are plete bălaie, ochi verzi de azur și as-

cuțită minte, nu? Spune-mi mai bine despre Cartea Reveriilor, ce-i cu ea, mi-ar face trebuință... Le cuprinde pe toate?

- Așa e în vis... Dar el de unde o știe?

- Ce anume? Cartea? Tratatul asupra viselor?

- Nu, ziceam de Leucinda! A-nțilnit-o vreodată!?

- El e un fel de patafizician, ce știu eu!? Mi-a povestit viziuni de-ale lui...

- Trebuie să-l cunosc, spui că are viziuni? Eu degeaba am găsit Cartea Reveriilor; nu am înțeles nimic...

- Bine, te cred, cum arată? Amintește-ți ce scria în ea, eu nu dorm noaptea, am obositoare insomnii și restanțe la somn înimaginabile, nu prea se-ntîmplă să visez, mă și mir acum de am așa un dialog, dacă mă trezesc și nu îmi mai aduc aminte? Spune... Îți dau după aceea adresa lui de e-mail, numărul de pe mobil...

El privi spre mine și lăcrimă un rubin desăvîrșit.

- Adică, stai să văd dacă am înțeles, tu ai visat! Cînd?

Indic o direcție incertă unde deva peste umăr. Ea:

- Chiar azi noapte, prea bine! Pe el, pe prietenul tău orb, cum spuneai că îl cheamă?

Ei, și tu acum! Homer! Țin ochii închiși da' nu dorm. Mă relaxez și-i povestesc Alexiei, taumaturg al sufletelor rătăcite pe cele coclauri, visele mele. Încîlcite și, atît cît mi le mai pot eu aminti, cam literaturizate. Întotdeauna m-a bănuț că fabulez, că vin la ea și mă așez pe canapeaua moștenită de toți psihanaliztii de la tata lor, papa Freud și spun basne fantastice...

Sigmund-apropitarul-de-fermă-de-animale-Freud, le jupuia de piele, hectare din piele fragedă și moale mirosind a after-shave, din care tăia bucăți de mărimea unor pături, cu un cuțit din care șiroia sînge, le plia și le aranja frumos în stive. Care cum termina facultatea aia a lor, a psihanaliztilor; mergea la Viena și primea cite un balot din acelea, taman cît pentru o canapea, lăsase el cu limbă de moarte chestia asta!

Tot un vis. Alexia, cînd i l-am povestit, a rămas mută. A băut oarece apă. Multă apă. A privit o vreme pe geam la oameni și la mașinile de pe străzi, la norii arămii. Apoi, cu spatele la mine, mi-a spus:

- Am un gust amar, Viorele dragă. Tu nu vrei să fii adus în lumea reală. Mă străduiesc și degeaba, tu nu și nu, că dacă asta ți se întîmplă! Auzi la el, discută cu un cavaler al Mesei Rotunde, poate era chiar Arthur, chiar Regele, ăla disperat că nu-și găsește domnița e-n stare să-ți arate și drumul către Potirul Sfînt, nu? Viorel ce-mi face? Îi dă adresa de e-mail a lui Lucian. Numărul de pe mobil! Fiind cine Lucian ăsta, înțeleg că nu e cel din Samosata?

- Ți-am mai explicat: de la o vreme visez copios, pantagruelic. Tu-mi ceri comportament de om normal în somn da' io draga mea nu-s normal nici treaz, ce dreaq aş căuta la tine, am sub scufiță oarece neajunsuri, asta-i! Lucian Sârbu... Nu mai știu cine este, habar n-am, vine cîteodată pe la mine cînd dorm, îmbrăcat totdeauna în alb, călare pe un murg arab tot numai fireturi și zorzoane, descalecă, își aprinde o țigară și zice:

- Salut, să-ți zic una bună! Eu am avut o viziune... Și-mi povestește tot felul de chestii încălcite rău, Viziuni, pe unele le-am notat la Jurnalul...

- Să mori tu!

Își dă ochii peste cap, roșește îngrozitor și se scuza:

- Iartă-mă, dragul meu! Ci-tește-mi una...

Mă uit la ea surprins: cine știe ce au terapeuții ăștia în capetele lor, unele gînduri despre cum și despre ce. Deschid caietul gros și o fac atentă ridicînd un deget, arătătorul, îmi dreg vocea...

Lucian S - Viziunea 33

Mi s-a arătat dinainte un vraci indian cu mari plete, față plină de niște nobile riduri, improviza un ritual care-l purta într-un dans săltat în jurul unui foc de vreascuri, cînta ceva. Nu se înțelege nimic:

-Trei-frați-pătați-voi-la-mine-ascultați-zmeură-cătina-mure-alte-fructe-de-pădure...

Însă melodia psalmodiată era frumoasă. Mi-a explicat, după ce mi-a făcut semn să iau loc pe o blană de urs și mi-a ntins o cană de ceai:

- E despre o fată pe care o răpește un grumțegghd... nu știu cum îi spuneți voi creaturii, trăia demult prin preerie. Iubitul ei o caută îndelung, un vrăjitor încearcă să-l ajute însă nu știe prea multe nici acela. Rătăcește prin pustii și munți, oh, ce peisaje fost-am văzut în transă, Mare Manitou! slavă ție...

- Dar cum arăta fata, domnița răpită?

A indicat cu mîna către zare:

- Vezi munții? Acolo, într-o peșteră, peste peretele zgrumțuros, stră-strămoșul meu, cineva cu numele Ursusz, a pictat o femeie alături de animale fabuloase, o ascultau ca pe stăpîna lor: avea plete bălaie și ochi verzi de azur și ascuțită minte. Cîndva conducea poporul meu, ce dacă era femeie? Uite, condorul care plutește lin înspre umbra lunii poate că-i chiar Ea...

- Sufletul îi bîntuie prin natura vastă...

- Îhm! Știi, bătrînii înțelepți povesteau că pe malul lacului, la solstiții și echinoxii, cînd lumina lunii pune broboadă de rouă pe maluri, strămoșul meu și stăpîna Leucinda hotărau tainele naturii și cui anume îi este dat să le recunoască... Spre dimineață Cel-fără-de-corp dispare în valuri călare pe un delfin cumsecade iar Ea se risipește în zorii cuminți ca un abur.

- Ce zici?

Ea nu zice nimic. O vreme tăcem amîndoi și fumăm: volutele albicioase descriu niște alea rotunde închipuind poate păsări, poate zborul acelora. Sau semne de întrebare!

- Am un gust amar, Viorele dragă... Nu te ofusca, nu știu dacă te pot ajuta! Fii calm și întreabă-te cine ești.

Mi-am aprins o țigară cu paie de la un chibrit întreg, eram calm, ce mai, calm detot! Și drept urmare a doua zi i-am povestit că visasem cum mănînc ness: hulpav, cu dîre lungi, urîte și maronii pe obrăji, degetele lipicioase, ochii tulburi. Ea a parat că de fapt eu nu mai vreau să dorm, De ce nu mai vrei tu să dormi Viorele? Nu știam! Cică, mi-a explicat ea doct, pentru că visez fabulos. Și creierul meu caută să se apere, a fost mult prea expus unor reverii consumatoare de

bla, bla, bla.

Ba io, nevrednicu' dimini, cred că avem aici o explicație mai simplă - un cuvînt cheie, amar, gustul pe care îl avea Alexia ieri, întîmplător medicul meu, mă rog, psihanalistul meu și care cuvînt cheie... De-aia! Însă nu sînt eu f'un specialist în interpretări savante...

- Să recapitulăm, da? A avut loc la serviciul tău un accident, n-ai visat asta, e real. Colegi de-ai tăi au fost răniți, au suferit arsuri și tu ai salvat pe cîțiva din ei, poate chiar pe toți, de la moarte, nu protesta, recapitulăm. Ai inhalat însă monoxid de carbon, ți-ai pierdut cunoștința, mă rog, ați fost transportați la spital, puși pe picioare, viața merge înainte. Amnezia ta a fost observată tîrziu. Medicul și-asistentele care te-au vegheat se jură că într-o noapte ai delirat despre nu știu ce fantome care bîntuie pe holurile spitalului și care ziua stau ascunse în flacoanele cu medicamente. Cică, la sfatul de taină al acelora, s-a hotărît ca tu să trăiești! Mai spune-mi o dată ce ții minte.

Hm, medicul care m-a vegheat... El era Ursusz-cel-fără-de-corp? Întrebare. Adevărul care să fie oare, spune-mi tu, odaliscă ghicitoare, din ghiocul tău mirosne aromitoare se strecură în aerul precare. Că așa mi se părea, că nu am aer, ce vrei, intoxicat cum eram cu monoxid de carbon. Păunițele ce-mi stăteau primprejur se precipitau plinar care oxigen să-mi dea, care hapuri, ceva. Și apărea El, întuneca orizontul, era un viking bărbos, nu urît, frumos, mă ținea o vreme de mîna, îmi asculta pulsul vreme de o săptămînă, îmi ridica pleoapele grele, privea dedesubturile irisului mult concentric, mă ciupea de bărbie, mă gîdila. Îl așteptam mereu cu nerăbdare, îmi cam plăcea, îi arătam cu mîna tremurîndă bezmeticele arătări care flanau prin salonul faianțat - grifoni, acvile și dragoni, apoi un chinez mititel cu uriașă pălărie de paie care fuma opiu și un călugăr aflat în prelungirea șiragului său de mătănii. Medicul nu spunea nimic, doar barba îi tremura un pic, a hohot de rîs, a încuvințare, spune-mi tu, odaliscă ghicitoare...

Viorel Florin COSTEA

O simbioză de document și exprimare poetică

„Întoarcere la Poalele Runcului” este titlul ultimei cărți editată de Maria Axinte-Buciumi, la tipografia editurii Karta, în 2022. Printre neclintite dealuri ce se pierd în zare, Runcul veghează amintirile autoarei care își începe confesiunile despre trăirile sale existențiale în același stil cunoscut din volumele publicate anterior. Stil pe care îl va relua în momentele oportune, căci scrierea este o simbioză de document și exprimare poetică. Autoarea nu-și poate stăpâni emoția ce se revarsă tulburător în pagini cu încărcătură lirică. Subiectivitatea scapă de sub rigidul control al factologiei.

LANȚUL AMINTIRILOR

Principalul sentiment care se degajă din filele acoperite cu fraze ușor muzicalizate este nostalgia. Nu satul natal, așezat la marginea pădurii și-a schimbat prea mult înfățișarea; viziunea autoarei, perspectiva din care își contemplă etapele trecute este alta. Amintirile o trag înapoi și „ca dintr-o fântână uitată/ izvorăsc imagini din vremuri de demult”. Visătoarea trăiește afectiv la superlativ. Încântată de filmul amintirilor, are senzația că re trăiește evenimentele, nu numai pe ale sale, dar și pe ale înaintașilor de care este pe drept cuvânt mândră. Memoria reînvie chipul legendar al străbunicului Nicolae Axente, căzut în 1877 la Grivița, pentru neamul patriei. Fiul său, Gheorghe, nu-și cunoaște tatăl, dar a avut norocul (poate) să trăiască 94 de ani. Unii dintre acești ani au fost vitregi, cel puțin cei petrecuți în Marele Război.

A știut să înfrunte cu dem-

nitate necazurile. Într-o fotografie, Bătrânul apare ca un „bărbat la vreo 50 de ani, cu mustață neagră, privire hotărâtă, sprâncene bine conturate. Cea stângă este puțin ridicată, parcă în așteptare. Bărbia rotunjită, ușor întoarsă, arată că era un om care nu se întorcea din drum. Când era în putere, Bătrânul mergea mândru, cu mâinile la spate...” ca unul dintre răzeșii lui Ștefan cel Mare. Dar și alte personaje au biografii fabuloase. Preotul Ștefan Palaghiță, subsecretar de stat la Ministerul Cultelor prin 1940, a emigrat patru ani mai târziu în America de Sud, unde a devenit autor de lucrări cu caracter istoric.

Nică Ștefan Palaghiță, luptător în crâncena înclăștare de la Mărășești, a ajuns în 1930 primar al Oneștiului.

Nicolae Ursache are un sfârșit teribil dispărând cu un întreg alai nupțial în apele înghețate ale Siretului, cum spune și balada „Nunta de la Nămolosa / unde s-a-necat mireasa”.

Un Alexandru Palaghiță a fost profesor de istorie la liceele militare din Predeal și Breaza, ghid la Castelul Peleş, a călătorit pe o bună parte a mapamondului. Șirul personajelor continuă. Printre ei, figura enigmatică și pitorescă a mătușii Tudora, un soi de prima ipostază a Penei Corcodușa.

UN COPIL ANTI-NICĂ

Copilaria autoarei se derulează și ea la poalele Runcului, legendarul deal păzit cu strășnicie de istorie. Atmosfera idilică este tulburată de cruzimea evenimentelor. Ca urmare, textul este im-

pregnat de implicațiile politice.

Micuța Maria îngână un cântecel despre Wu-wing cel mic și dispărut în războiul dintre cele două Corei, scandează prin casă „Ana, Luca și cu Dej / au băgat spaima-n burgheji”, iar în 1956 fratele ei întreabă ca un om mare: „Ei, ce se mai aude cu evenimentele din Ungaria?”

Vin de la sine și reflecțiile semnificative: „chipul unui copil îndurerat este asemenea unei icoane și te îndeamnă la bunătate”. Drept argument apar multiple ipostaze cu încercări de justificare a plânsului infantil sau dimpotrivă, entuziasmul debordant: „Nu pot să vă redau bucuria mea. Chiuia inima în mine...” (la primirea unui premiu acordat de principala revistă pentru copii, „Luminița”). Obiecte dragi precum „rochița cu buzunăraș”, „sândăluțele roșii, păpușa, corăbioara sau intenția de a fugi de acasă (doar pâna la o rudă apropiată) devin jaloane pe un drum al inițierii în care puilul de om descoperă ce rost au prietenia, respectul, disciplina, punctualitatea. Vârsta primară este un timp al forjării caracterului. Temperamentul calm („cititorul nu va găsi un copil zburdalnic, jucăuș, care colindă pădurile, se rătăcește pe dealuri, face năzbâtii”) se asociază constructiv cu morala sănătoasă a unei familii de țărani înstăriți, cu o mentalitate în care munca și dragostea de pământ primează. Se adaugă aspirația de a trimite copiii la școli înalte, firească treaptă de evoluție a familiei. Respectarea obiceiurilor străvechi întărește tradiția, iar solidaritatea neamului este lege.

Relațiile fraterne se dovedesc trainice. Pagini întregi sunt dedicate de autoare unui frate mai mic, față de care dovedește sentimente aproape maternelne și de a cărui carieră de ofițer se arată foarte mândră. Iar o fotografie care o surprinde îndurerată la moartea lui este de un indicibil dramatism.

SOARTA UNUI OM

Moartea mamei smulge și ea tragice accente: „erași ca o păpușă de porțelan”, „la căpătâiul tău eram... două statui cu suflete împietrite”. O „scrisoare mamei, în gând” evocă momentul de frumusețe sufletească al celei căreia „îi plăcea să vadă lumea, lucruri noi, să cunoască alți oameni. Orice plecare îi umplea sufletul de bucurie.

Se întorcea «bogată» și avea ce să povestească o jumatate de an” și se încheie în tandrețe: „De unde este acum, ea se îngrijorează pentru mine. Știu că dacă aș striga tare, tare de tot, «Mamă, ajută-mă!», ea m-ar auzi și m-ar ajuta din toate puterile ei”. Însă figura centrală a evocărilor este tatăl autoarei, Gheorghe Axinte, de care ea a fost foarte atașată.

Portretizarea beneficiază de registre stilistice diverse: video-clip (elev în clasa I recitând o poezioară), evocare (relația părinte-învățătoare), dialog (secretele fraților), scenetă, melodie („Zaraza”). Examenul de absolvire al ciclului primar cuprinde toți candidații din plasa Oituz (adică „toată valea”) și Gheorghe Axinte se califică primul.

Deși încurajat să meargă „mai departe”, preferă să rămână un cinstit cultivator de pământ, atât cât avea și soț iubitor pentru

aleasa lui, care îl prețuia așa cum era. Va avea însă toată viața sentimentul unei neîmpliniri.

Căsătorit în 1940, nu apucă să-și vadă prima fiică. Pleacă pe front în februarie 1941, se întoarce, după doi ani, pentru câteva zile, când fetița, care vorbea binișor întreabă: „Mămică, cine este omu’ ista?”.

Se va întoarce definitiv abia la 8 octombrie 1945!. În frica de moarte îndurată în tranșee a găsit puterea de a-i iubi acum pe cei din jur.

Se califică într-o meserie, lucrează la CAP, apoi pe platforma industrială și în comerț. Își formează o disciplină a minții. Nu o lasă pradă leneviei. Totdeauna are o carte în mână: de istorie ori de literatură. La batrânețe cultivă memoria eroilor, participă la festivitățile închinare lor, pregătește în minte și recită „o poezie patriotică, din acelea la care îți tremură tot corpul...”.

Pentru ca lirismul debordant al expunerii să fie contrabalansat de partea documentară, spre obținerea unui just echilibru, Maria Axinte-Buciumi vine în întâmpinarea cititorului cu un bogat volum ilustrativ: fotografii de epocă (unele excelent păstrate), tablouri, facsimile, multe dintre ele foarte utile pentru a înțelege componenta emotivă a textului.

„Gândurile” din final sugerează deja o nouă carte despre ce a mai urmat. Mai ales că fetița Maria, confecționându-și cubulețe dintr-un cartof, va intui verșurile fețe ale destinului:

„Și așa, mai târziu, în viață, zarurile nu mi-au fost favorabile. Dar asta este o altă poveste”. Așteptăm.

Aristotel PILIPĂUȚEANU

Fiorul scrisului de mână

Poezia pe care Constantin Juncu, autorul recentului volum – „Oximoronic” (apărut la Editura „Egal”, Bacău, 2021) o circumscrie „Lăuntricului tezaur”, subliniind astfel o notă ce ține de domeniul evidenței, e o adevărată a unei făgăduințe ce se împlinește grație „gândului lucrător și cuvântului ziditor”.

„Duhul de piatră” (p. 55) animă „cuvintele hărăzite/ paginilor albe” (p. 25), căci „Bogat în sărăcia lui/ îi cântă bardul omului” (p. 22).

Cânt - inscripție, cânt - litanie sau blestem, toate ne situează în cuprinderea unui timp menit să ne (re)amintească limpede, convingător, că – genetic – suntem oximoronic. Rostirea-i cunoaște, când timbrul de rugă arghezie, când ritmul stanței bacoviene. Ea îmbină, deloc contradictoriu, dacă ne gândim la „oglinzile spiritului în mișcare” sau la cât de uimitoare poate fi „o călătorie cu ochii închiși/ pe un fir de iarbă verde” (p. 114), tihna gândurilor cu „delictul/ uimiri din dragoste” (p. 33). Și tot din dragoste și din dorința aflării păcii „din noi și dintre noi”, Constantin Juncu ne reamintește, fără încrâncenare, de „gâlceava dintre trup și suflet” (p. 17), de faptul că nu putem să ne desprindem de „platoșa eului”, nici să astămpărăm „vrăjmășia urâtului” (p. 118), deși îl cunoaștem, dar neignorând paradoxul, antifraza sau oximoronul – pe omul din preajma noastră. Pe cel care așteaptă „o mână de ajutor să-i zvânte lacrimile din suflet”...

Nu doare „doza zilnică de absurd” și nici faptul că nedreptățile „incluse în meniul zilnic” par să depășească orice așteptări și temeri. Dor ipocrizia, impostura. Spunem aceasta constatând că celui îngrijorat de amploarea și multiplicarea „oglinzilor opace” îi repugnă răul „ce ne adulmecă înaintea de a-și arăta hidosul chip”, cu atât mai mult, cu cât acest rău vine dinspre cei care au schimbat „pieile de oaie/ purtate de lupi/ cu stralele frăției” (p. 98).

Gustul amar din uitata „rețetă a bucuriei”, înlocuită, adesea, de „retorica războiului”, vine din convingerea că uităm lesne „mecanismul picajului”, lipsindu-ne vigilența, hotărârea de a nu ne mai lăsa „botezați în apa/ lacrimilor de crocodil” (p. 99).

Cu atât mai îndreptățit ștenice devin, în acest context, ruga spre Înalt și „fiorul scrisului/de mână/ pe câmpul vorbelor vii”. Acestui deziderat îi află și prefăcătorul volumului, Ioan Dănilă, corespondența elocventă în frumusețea salvată, devenită frumusețe salvatoare. E un gând căruia i se adaugă deplina încredințare din partea poetului că doar „binele poate chema alt bine”.

Ecaterina CREȚU

Între breviar și jurnal (2)

– „Ce mult îmi place să știu că mă îndoiesc“ (Dante, *Infernul*, XI), vers care în traducerea lui Coșbuc sună așa: „Îmi place-a ști și-n dubiu-a fi îmi place.“

– Consider ziua reușită ziua care sfârșește cu o lectură.

– Mai. După furtună, trotuarul e plin de frunze și de fructe crude. Nimic nu-mi evocă mai mult decât ele noțiunea de moarte prematură.

– Nu fi leneș la rugăciune, sub pretextul „crizei de timp“, tu, care ceri „lungime de zile“!

– Din grupul de copaci, unul singur era „drept din pornire“. Cam aceeași proporție e, cred, și la oameni.

– M-am ferit să fiu zelos, pentru a nu risca să fiu oportunist.

– În literatură te poți evidenția prin tematică, dar nu te poți impune decât prin stil.

– Cea mai grea limbă: limba sincerității.

– Înmugurirea: concert simfonic; căderea frunzelor – spectacol plastic.

– „Lăcomia de prea mult a adus lipsa de cele trebuitoare“ (Giovanni Papini, *Viața lui Iisus*, p. 370).

– Înapoi la *Țiganiada*! „Așa țigani cu traista plină/ Întră-Alba și Flămînda mîind,/ Sfătuiea din prînz pînă în cină./ Toți spunea părerea sa pe rînd,/ Iar cînd era-în urmă, la firșit,/ Rămînea lucru nehotărît“ (v. „Cîntecu I, ediția 1985, p. 31). Același e și rezultatul unor „dezbateri“ din zilele noastre.

– Pentru amînări, cel mai sigur mijloc e „înființarea unui grup de lucru“.

– A-l învăța pe cineva în seamnă a-l ocroti.

– Critic e cel ce știe nu nu-

mai să citească, ci și să citeze.

– De obicei vorbesc despre „mediocritate“, cu strîmbături, cei ce nici n-au parvenit la ea.

– Numai cînd citesc „[îmi] dederă oțet pentru mursă“ îmi amintesc de ei, rău-voitorii, ingrații, majoritatea „dispăruți“. Altminteri, parcă nici n-ar fi existat.

– Nu o dată, cele mai teribile imputări sînt dovezi ale ignoranței celor ce le fac.

– Cîți pot descrie voluptatea unui trandafir în plină lumină?

Zigzaguri

– În „România educată“, la trecerile de pietoni, numai cîinii respectă culorile semaforului.

– Cel mai greu se învață binele; unii nu reușesc s-o facă nici pînă la „adînci bătrîneți“.

– Odinioară, unii aveau barem „cărți pentru sufragerie“, ca ornamente; azi, cei mai mulți nu au nici dintre acestea.

– O sugestie: acordați mai mult timp reflecției decât socotelilor.

– „Ai tu bilet de voie?“, întreba autorul unei „promenade critice“. Așa ar trebui procedat și azi cu cei suspecți de incompetență.

– A devenit mai important să știm ce să evităm decât pentru ce să optăm.

– Norocul se manifestă și prin cei ce-ți spun un cuvânt stimulator, sau unul de avertizare.

– Uneori fricii îi urmează uimirea, alteori bucuria.

– Nu poți fi credincios decât scăpînd de superstiții.

– Privind lateral asfaltul, am văzut că mă însoțește umbra unei albine. Tovărășia a durat aproape o sută de metri.

– O întrebare pe care mulți dintre cei de azi (editori, redactori, publiciști) nu și-o mai pun: „Dar oare nu e nevoie ca titlul să corespundă conținutului?“

– Bătrînii și tinerii abordează diferit diminețile: primii, cu sprinteneală, cu lentoare ceilalți.

– Trei sînt localitățile pe care visele mele le au ca „scenografie“: Udești - Suceava, unde m-am născut și am crescut pînă la 13 ani; Iași, în care am urmat liceul și facultatea; Bacău, în care trăiesc de peste jumătate de veac. Niciodată însă Brașov, deși acolo am făcut doi ani de școală militară.

– Bucură-te de ceea ce ai (familie, prieteni, bunuri) și nu te frămînta pentru ceea ce ai fi putut avea.

– Lecturile cărților sfînte sînt pelerinajele mele.

– Prin munca sa, un intelectual recuperează și, uneori, adaugă.

– Schiță: o bătrînă molfăind bucăți dintr-un covrig și gîndind la cei ce nu mai există.

– Instigatori penibili, „experții“ care vorbesc de un Putin în fază terminală nu cunosc replica: „Les morts que vous tuez se portent assez bien“.

– „Boierii minții“ pot (eventual) delecta, nu și răscoli.

– Fă atît cît poți, dar fă bine!

– Anevoie poți să împui azi „blazonul” țărănesc unor inși care mereu își caută înrudiri înalte. Sînt mulți care se vor descendenți de voievozi sau, măcar, de moșieri și mari industriași.

– Compliment: „Un așa fraier nici că se poate: decent în viața curentă, cinstit în scris”.

– Există, oare, și o contabilitate a binelui pe care îl facem? De cea a răului sînt sigur.

– Viața e suportabilă dacă se bazează pe reciprocitate. Cînd se produc disimetrii, dintr-o parte sau din alta, apare fie indiferența, fie ostilitatea.

– Mediocritatea zilelor de acum se reflectă în deteriorarea superlativelor: cuvîntul „genial”, de pildă, a ajuns să însemne orice: de la friptură la pasa unui fotbalist. A crescut și numărul geniilor feminine, toate de la brîu în jos.

– Cireșii și teii sînt cei mai jefuiți dintre copaci. La fel ca ei, nucii care, pe deasupra, sînt și „bătuți”.

– Vedere rarisimă: o cioară „încărunțită”, adică pe spate cu cîteva pene albe. Sigur, are vîrsta a trei generații.

– *Supercherie*: luîndu-ți, îți induce ideea că ți-a dat.

– „România educată” ar trebui mai întîi, poate, să vizeze bătrînimia. Prea mulți n-au fost ciopliți la timpul potrivit.

– Deoarece n-am crescut cu „oameni mari”, nu știm nici ce-i admirația, nici ce-i ura.

– „Masa nu e condusă decît de interese imediate” (Thomas Mann, *Betrachtungen eines Unpolitischen*).

– Reviste „de pe altă lume”, adică fără vîna actualității.

– „Într-o sucită țară” (Ion Barbu, „Nastratin Hogeia la Isarlik”). E pentru careva dintre noi o

enigmă geografică?

– Uitam că fenomenele naturale au rolul de corecții morale și trebuie interpretate ca pilde.

– Abia atunci cînd cad îți dai seama cît de multe frunze a avut copacul.

– Deschideți porțile pentru lumină; ferecați-le pe cele prin care vrea să intre întunericul!

– Sînt „punctual” ori de cîte ori ajung cu un minut înaintea celui cu care trebuie să mă întîlnesc și cînd îmi plătesc o datorie (fie ea un articol sau altceva) în avans.

– Parada homosexuală recentă, grotescă, demnă de pandemoniu, m-a făcut să recitesc articolul „În căutarea lui Juvenal”, din volumul lui Joseph Sobran *Evul întunecat, noua moralitate*. Eseistul american era împotriva mișcării gay: „Cum poți să satirizezi – întreba el – o astfel de mișcare, care merge dincolo de orice și-ar fi putut imagina Jonathan Swift? Poate satiricul Juvenal ar putea să o facă. «A doua satiră», care descrie homosexualii din vremea sa în termeni incredibil de grosolani, ar fi respinsă astăzi de orice editor responsabil. Cum se întîmplă adesea, trebuie să ne întoarcem la clasici pentru a citi lucruri pe care Noua Ordine nu le permite” (*op. cit.*, p. 81). M-am întors, firește, la satira amintită, intitulată „Fățarnicii”. O mai citisem și altădată, făcîndu-mi sublinieri pe anumite pasaje. Una din ele e pe versurile care se referă la căsătoriile dintre homosexuali. Reproduc doar cîteva, în ideea de a-i determina pe cei ce nu le cunosc să le citească: „Tu [Romulus], părinte al cetății! Te coboară și privește/ Ce destrăbălați ajuns-au bunii tăi păstori latini!/ Cine i-a ndemnat să calce legea oricărei rușini?/ Un

bărbat de neam ilustru, cum de s-a-njosit să fie/ Unui alt bărbat desmetic, nu prieten, ci soție?/ Zeule, de ce cu spada pe-acești mîrșavi nu-i lovești,/ Și cu-al tălului tău fulger, vatra lor s-o nimicesti? [...] Vom vedea-ntr-o zi, la Roma, astfel de-nsoțiri spurcate/ Săvîrșite-n fața lumii, poate chiar legitimate!/ Nu e, totuși, mulțumire în aceste căsnicii,/ Că asemenea neveste nu dau soților copii./ Sînt poruncile naturii mai presus, din fericire,/ Decît vițiile noastre și a patimei pornire./ [...] Acești monștri vor rămîne sterpi, cum sînt sortiți să piară./ Iar ființa lor spurcată fără urme-o să dispară!” (v. Persius, Juvenal, Marțial, *Satire și epigrame*, EPL, 1967, pp. 76-77). „Homofob” și „incorect politic”, Juvenal avertiza (avertiment de care ar trebui să țină seama părinții și educatorii care și-au văzut copiii la „paradă”): „Ți se prăpădește via dintr-un strugure stricat”.

– Ei, iată o informație necesară culturii noastre: „În America se sărbătorește azi (11 iunie) Ziua Știuletelui de Porumb”!...

– Nu trebuie neapărat să fii preot ca să zici: „Nu puneți la încercare răbdarea lui Dumnezeu!”

– Lucrurile care pentru vicioși sînt plăceri, pentru cei normali sînt umilințe.

– „Și se va înălța fruntea dreptului” (Ps. 74,10). Deocamdată se înalță „fruntea păcătoșilor”.

– Preluînd o vorbă din Carlyle despre tăcere, voi spune (fără a mă jeluî exagerat): „Vai nouă dacă nu avem nimic altceva să arătăm decît ceea ce putem arăta [în buletinele de știri] sau despre care putem vorbi”!

– „Ziua Culturii Naționale”: vulgarizări și lălăială.

Constantin CĂLIN

Cântec de prieten

„BRÂNCOVEANU CONSTANTIN - Boier vechi și Domn creștin“

Dacă ar fi să punem sub lupa atenției devastatoarele atentate la ființarea poporului nostru, prin negura timpului, cel mai grav, considerăm noi, ar fi acela îndreptat împotriva spiritualității. O simplă trecere în revistă a celor două fețe ale lui Ianus cel imprevizibil, ne dezvăluie mai mult un rictus hidos al fărădelegii împlinite, care a lucrat lugubru și fără de istov, împotriva seminției băștinașe, încă de la începuturile existenței sale: genocid, pribegii, jafuri, masacre, rapțiuni, asasinat, distrugeri de așezăminte culturale și de lăcașuri de cult, falsificarea adevărului istoric. Și lista e mult mai lungă... Șirul crimelor cu nume sau pierdute în alb-negrul anonimatului nu-l vom ști niciodată. Altfel spus, ștergerea amprente existențiale a neamului românesc. Cam aceasta ar fi „percuția” sub care demarează încercarea timidă de a proiecta, succint, din punctul nostru de vedere, imaginea-simbol a unui martir intrat în rândul sfinților și în conștiința durabilă a românilor. Numele lui **Constantin Brâncoveanu** apare întâia oară în actele oficiale ale vremii, pe la anul 1674, când își pune pecetea ca „*vtori postelnic*”... În anul 1672 iscălește,

potrivit misiei dregătorești, „*vtori logofăt*”, iar, după venirea la tron a unchiului său Șerban Cantacuzino, parcure pieptiș treptele ierarhiei și în 1672 îl găsim „*mare agă*”... Tot în același an girează Tronul Țării în compania altor trei boieri de ispravă, potrivit demnității sale de „*mare postelnic*”, ca, mai apoi, în anul 1682, înainte de asediul Vienei, să dețină calitatea de „*ispravnic de scaun*” – un pas mai mic, dar inerent, până la urcarea pe tron... Din mărturiile celor din preajma lui s-ar crede că Brâncoveanu nu și-a dorit prea mult să guste din funcțiile publice cu care soarta l-a împodobit spre binele Țării, că nu s-a simțit nicicând fermecat de trebile administrative, el fiind o fire mai retrasă, preumblându-se într-o lume mai mult de el scornită, visând la o viață fără de prihană, pe care și-o putea îngădui în virtutea unei bogății lumești fără de seamăn pe care Domnul i-o hărăzise cu multă dărnicie. Nu degeaba era supranumit Altân Bei! Adică, Prințul Aurului! Și-a câștigat stima și încrederea fruntașilor Obștii și asta explică și opțiunea lui Șerban Cantacuzino care, cu puțin timp înainte de a-și da obștescul sfârșit, considera că nimerit să preia tronul nu ar fi altul decât Constantin Brâncoveanu. Memorable sunt, de altfel, cuvintele viitorului domn-martir, cu prilejul înscăunării: „*Dumneavoastră bine știți că eu am fost la casa mea ca un domn... și domnia aceasta eu nu o pohtesc ca să-mi înmulțesc grijele... ci dumneavoastră m-ați pohtit și fără voia mea m-ați pus domn în vremi de acestea tulburate, înconjurate de oști și de vrășmași... dacă pohtii toți, mi-e voia și mie...*” Tocmai din aceste potrivite voroave rostite cu fața spre profunzimi de conștiință, parcă, se revarsă clarviziunea de cristal și luciditatea dureroasă cu care privea domnitorul

zbuciumul lumii în care intra, nolens-volens, vârtoarea tabloului intern și extern total neprielnic domniei sale sfârșite, mai apoi, atât de trist, la masa de joc a Trădării... Și-a venit vântoasa Destinului: Detronat mișelește și celtuit sub strașnică poruncă, într-o căruță cu coviltir în care i-a fost înghesuită toată familia, Constantin Brâncoveanu ajunge la Constantinopol, în surghiun, după trei săptămâni de mersură năsilnică. Este despărțit de cei dragi (ce durere!) și închis singur la Edicule, în timp ce familia solidară la cazne îi este întemnițată la Ceauș – Emini și Bașbaciculi – toate închisori cumplite din capitala otomană. Din mai, când au ajuns, și până în iulie, sunt torturați cu barbarie. Și când sfârșitul părea că se apropie cu pași repezi, culmea sadismului, un trepăduș de la Curte acoperă umerii domnitorului fără de tron cu „*caftanul iertării*”, spre batjocură și umilire. În dimineața zilei de 15 august (oare întâmplător?) 1714, în chiar ziua când domnitorul împlinea 60 de ani, a avut loc execuția prin decapitare. A căzut sub satârul gădelui împreună cu cei patru fii ai săi și cu credinciosul său vistiernic **Ianache Văcărescu**. Asasinatul s-a petrecut în prezența sultanului Ahmed al III-lea, a vizirului Gin-Ali-Pașa, a curții imperiale, a trimișilor ambasadori convocați ad-hoc, în piața Iali-Kioșc (Chioșcul Mării), aproape de Serai. Primul a căzut sub tăiș **Matei**, un copilandru de 17 ani care, înnebunit de gândul morții, cearcă să se treacă la mahomedanism. Poate-poate...! Cu ultimele puteri intervine Tatăl, se opune și... capul Scumpului său fecior se rostogolește în rânjete imperiale. Sub privirea golită de spaime a tatălui sunt jertfiți cu bestialitate și ceilalți trei fii: **Radu, Ștefan și Constantin**. Restul parcă nu mai contează! Bravul creștin intrat,

deja, în cartea de istorie a neamului, își domina Soarta: drept ca un hronic al vechimii vlašine, neclintit ca mireasma unei cancelarii domnești, înțeleptit, și mai mult, în Hristica iubire ce-l mântuia. Pe el creștea cămașa Morții! Era chiar o statuie a Durerii trecute dincolo de Timpul său! Trupurile lor batjocorite au fost plimbate, mai apoi, pe străzi și prin medean-uri, spre luare aminte și pohvală, iar capetele lor au fost ținute la intrarea în Serai. De nedescris nelegiuire! Căutate îndelung și adunate cu

grijă din valurile Mării Marmara, unde au fost lepădate, rămășițele celor dați morții mucenicești au fost astrucate în incinta unui tihnit așezământ monahal din insula Chalke, iar mai târziu, după ani și ani, resturile pământești ale fostului domnitor au fost aduse în țară și înmormântate creștinește în biserica fostei mănăstiri Sfântu Gheorghe, din București...

În plenul ședinței din 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al BOR a statornicit cu strășnicie că „...de-acum înainte și până la capătul veacurilor, binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii săi Constantin, Ștefan, Radu și Matei și cu sfetnicul Ianache să fie cinstiți cu sfinții în ceata martirilor Ortodoxiei, pomenindu-i cu slujbe și cântări de laudă în ziua de 16 august, fiind înscrși în sinaxar, cărțile de cult, precum și în calendarul Bisericii noastre.”...

Cumpletele cazne la care au fost supuși martirii din stirpea Brâncoveanu au avut un larg răsunet internațional, sfârșitul lor martiric fiind consemnat în mai toate publicațiile care apăreau pe atunci în lumea civilizată. Cutremurătoare, în acest sens, au fost și însemnările de specific din rapoartele diplomatice expediate

pe cai de olac din capitala osmanlăie. Românii și-au frânt inima în lacrimi la mai noua nenorocire cazută din hăuri păgâne: i-au jeluț și i-au pomenit, după datini, i-au proslăvit în cântări populare. În jurul anului 1730, în Moldova, printre purtătorii de călimări și de condeie fără de somn, s-a răspândit cu of și-alean cărturăresc un cântec (devenit, mai apoi, popular) intitulat „Istoria Măririi Sale Constantin Vodă Brâncoveanu din București.” Nici Vasile Alecsandri nu cunoaște odihna folcloristicii de pionierat și culege o baladă fără de asemănare, care surprinde martiriul lui „Brâncoveanu Constantin – Boier vechi și domn creștin.” După mutarea la Domnul a celor șase dreptcredincioși, Mitropolitul Calinic al Heracleiei compune și propune la 1726 un „Canon al Domnului Valahiei Constantin Brâncoveanu”, din care n-au mai rezistat decât vreo patru tropare. Multe dintre Sfintele mănăstiri din pretutindenea pământului românesc au înălțat slujbe de pomenire și au glorificat în străluciri de pricesne Înălțarea la Ceruri a bravilor martiri brâncoveni: „*Pe florile României, cei de taină, pe cei întocmai ca mucenicii cei vechi, ... toți noi trebuie să-i laudăm și cu cântări nevinovăția lor să o fericim, că se*

roagă Domnului să se mântuiască sufletele noastre.”...

Luați aminte și la frumusețea de strană antimică a unui icos coborât, parcă, din glasurile fără de prihană ale Cetelor Cerești: „*Bucură-te, domnitorule și mucenice al lui Hristos, cel ce ai domnit peste patimi, Constantine Brâncove! Bucură-te, viteazule între mucenici, Ianache, vrednicule de laudă! Bucură-te, cel ce cu inima bărbătească ai rușinat pe muftiul cel urât, Constantine Brâncove! Bucură-te, cel ce ai în-*

drăznuit a ocări cu cuvinte mărețe pe sultanul cel păgân, Ștefane, alesul între mucenici! Bucură-te, râvnitorule cel adevărat al lui Hristos, Radule, prea înțelepte! Bucură-te, mai micule între frați, dar mai mare între mucenici, Matei cel minunat!.... Bucurați-vă, toți, împreună și pentru noi faceți rugăciuni, ca să ne ierte păcatele noastre, să ne sfârșim în pocăință, ca mărturisindu-ne, să putem cânta și noi împreună cu voi lui Dumnezeu: Aliluia!”

Așa s-a petrecut din lumea aceasta pârdașnică marele erou care a fost **Constantin Brâncoveanu!** În domnia sa curmată păgânește după 25 de ani lumești, s-au înălțat mândrețe de biserici și de mănăstiri, s-au deschis școli pentru tot natul, *au văzut lumina tiparului* o mulțime de cărți daurite în stralele înțeleptiei și vestitoare de *Piscuri*, slujitorii spiritului, făptuitorii de arte au fost sprijiniți și încurajați, așezămintele creștine de pretutindeni au fost miluite din belșug, s-a deșteptat și s-a întărit spiritul național românesc, s-a înstăpânit nădejdea în sorții de izbândă ai **Independenței...** „ce va să vie”, spre gloria și măreția **Țării Românilor!**

Dan SANDU

Prin colbul iarmarocului

Schimbarea la față. Mama, cum am mai scris, era originară din Smulți, sat mult mai mare, dar cam peste mână pentru mândreșteni, cu drumuri între sate mai rar bătute. Legăturile mai rare mi-au creat impresia că în satele care țineau de raionul Bujor din podișul Covurluiului (Smulți, Crăiești, Vârlezi, Drăgușeni, Măcișeni, Corni, Urlești ș.a.) circulau obiceiuri mult nuanțate față de ale noastre.

Ei bine, Mândrești, Puțeni, Cudalbi, Corod, Matca, aparțineau raionului Tecuci și către Galațiul dunărean aveau mai lesne deschidere comercială și avantaje industriale. Legăturile dintre satele „de vale” a determinat și conservarea unor particularități comune privind lucrul ogoarelor, creșterea animalelor, comerțul, muncile în gospodărie. Totodată, credința, învățăturile și mentalitățile locale stabileau ștachete similare ale valorilor morale. Spun asta în cunoștință de cauză, căci cinstea, hărnicia și credința, respectarea cuvântului dat și dorința de a ști cât mai mult au fost caracteristici ale mamei și ale surorii ei, Mădița, măritată cu Costică Mocanu la Măcișeni, adică din ambele areale de viață. La ea, ca și la bunici, am văzut același obicei în prima decadă a lui august și la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

De sărbătoarea duhovnicească „Schimbarea la față”, statornicită anual pe 6 august, de dimineață, mama mă pune să mă spal pe față cu apă de ploaie din moșoaica de lut în care pune două rămurele: o floare de mentă și o rămurică de busuioc. Îmi pune în față oglinda unde căutam în chipul meu proaspăt de copil să descopăr „schimbarea la față”. Cercetam cu nesaț, dar nu observam nimic, semn (pe care nu-l dibuiam atunci) că schimbarea era de cu totul altă natură, fiindcă niciodată nu poate fi omul leit cu cel de ieri.

Uneori, mergeam la biserică. Întotdeauna aveam sandale noi sau o rochie, o bluză, ceva nou sau haine

bune scoase din șifonierul în care mirosea a sulfină. Mare mândrie pe chipul mamei, cu adevărat schimbată la față, căci uita de muncile anevoioase ale gospodăriei noastre. Alergam înaintea ei, uitând s-o țin de mână, cum zicea ea că merg fetele cumsecade ale satului. De cele mai multe ori îmi găseam alte fetișoare la fel de năzdrăvane cu mamele lor. Și mama se-ntovărășea cu alte surate și, urcând calea spre biserică, ne admirau și-și mărturiseau bucuriile ori tristețile lor de femei „la locul lor”.

După masa de prânz, neapărat, dar neapărat, mergeam cu mama la via de pe malul râpei, să gustăm primele boabe sau primii ciucuri de struguri care se pârguiseră. „Boabă nouă-n gură veche!”, rosteam și noi după cei bătrâni. Îmi explica mama că de-a-cum, gata, s-a dus culmea verii, culoarea ierbii s-a auriat, apar roadele câmpului, căci asta-i „schimbarea la față”...

– Și oamenii ar trebui să se schimbe! – era concluzia mamei și eu înțelegeam unde voia să bată spusa ei.

În fiecare vară, mă bucuram de aceste clipe, dar apoi uitam să-i mulțumesc dăruitorului, fie el cel de sus, fie mama ori tata...

După anii '90-'91, când la Mândrești veneam din ce în ce mai rar, mama, nemaiputând urca marginile râpei înspre vie, mă trimitea pe mine să-i aduc primii struguri rozalii. Îi ri-

dica înspre soare ca pe un pahar de vin vechi, surâdea amar și rostea ca pentru sine:

– A mai trecut un an, fata mea!... Poate apuc să gust struguri noi și la anul... Doamne-ajută!

Atunci nu pătrundeam cu adâncimea gândului ritmul anotimpurilor, aveam copilașii mici și mă gândeam că au mai crescut cu un an. Acum, cu totul alt sens are „un an”...

Părinții s-au mutat în casa veșniciei, însă în memoria mea sunt vii, fiindcă eu trăiesc frânturi de amintiri de parcă ei ar trăi odată cu mine.

Iarmarocul de Sfânta Măria

Mare. Primele semne autumnale începeau de foarte devreme, adică îndată după iarmarocul de Sântămăria Mare, sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului. Călătoria până la Tecuci se făcea cu căruțele trase de boi și vaci, dar mai ales, trase de cai, ale căror tineri surugii se arătau viteji la întreceri, vâjâind șfichiul bicelor pe deasupra cailor îngrijiți, cu crupa lucioasă și mult sălbăticie față de cei de astăzi, care nu se mai sinchiesc de fornăitul și de trecerea mașinilor pe lângă ei.

Când m-am făcut mai mărișoară, abia așteptam să vină iarmarocul de Santa Mărie, să mergem tot familionul, cu căruța, la Tecuci. Gândul nostru, copii moțând în coșul căruței pe stratul proaspăt de fân, bun și pentru cai și pentru amortizarea zdruncinăturilor, era la miracolul din bălciul tuturor. Visam fiecare și toți prietenii deodată, o vată de zahăr, o tutuitoare, un coif împodobit cu hârtie creponată, o acadea, o tragere la roata norocului și măcar o dată-n leagănul potrivit vârstei. Frații mei se dădeau în bărci (le spuneam șăici), în lanțuri de flăcăi și fete mari... Noi, cei mărunți, pe dedesubt, muream de frică și admirație... Toți copii visau peste noapte, fără zăgăzuire, ceea ce-și doreau a se împlini când vor umbla prin colbul iarmarocului.

Drumul Tecuciului pornea din fața porții, ajungea la podul mare de lemn, peste care nu se trecea, ci cotea la dreapta calea, pe la poarta lui moș Ion Ghinieș (vâru lu' tata), pe aproape de alde Ghidan și Boian, peste dealul de la moș Moti. Caii țineau șoseaua tot înspre apus, către Lupa, o stațiune de experiment agricol, apoi către Matca, sat mare cu oameni pricepuți în negustoria cu pepeni verzi. Călătoria începută puțin înainte de miezul nopții, cu noaptea în cap, cum spuneau ai mei, și zdruncinăturile legănate ale căruței ne oboseau, căci dormeam în coșul căruței până ce tata ne trezea în zori să prindem a vedea luminile tremurătoare ale orașului. Înainte de șerpuirea abruptă de la Matca, grupurile de căruțe călătoare se opreau și cei care nu adormiseră, puteau admira în depărtare luminația iarmarocului răsfărântă pe cer. Alteori, tot moșăind, ajungeam mângâiați de razele soarelui mare și înșăngerat, însă încântați de vuietul vocilor și al mișcării oamenilor. Câtă emoție ghemuiam în sufletele noastre neîntinate și câtă curiozitate sălășluia în mințile noastre crude! Ca toți tovarășii de drum, tata oprea căruța la marginea oborului, unde era „garajul” comun și dădea mâncare la cai / boi. Mama, cu un prosop umed, ne ștergea fața și mâinile, ne puneă ceva de mâncare pe alt prosop, pe care, de nerăbdare și emoție, n-o prea puteam înghiți. Doar nelipsitul lapte de vacă...

– Să vă țineți de noi, ați auzit? Că vă pierdeți și vă poate fura carrea. Sunt țigani pe-aici...

Ne țineam, că n-aveam încontru, mai ales eu, că eram „mititică” și auzisem povești înspăimântătoare despre fete blonde furate de oameni negricioși. Întâi, tata cerceta prețul cerealelor, nu știu de ce, că doar acasă avea coșăriul și hambarele pline. Apoi, prețul purceilor, al viștelor, al balercilor... Mama și bunica de la Smulți ne supravegheau strașnic și-l tot îndemneau pe tata, la

jeluirile noastre, să renunțe testarea pieței pentru mai târziu și să trecem în cealaltă parte, a mărfurilor, obiectelor, jucăriilor și distracțiilor, că târg era și la Drăgușeni, dar iarmaroc, ba. Frații mei, fiind mai mari, se puteau orienta și li se permisesse, cu câțiva lei în buzunare, să meargă singuri ori în grupuri cu băieți din sat. Pe lângă bunica Maghița, eu – de poala mamei...

Îmi fixasem ca ținte de orientare, culoarea vișinie a fustei mamei și pantalonii largi ai tatei, încât pășeam după urma lor tot savurând dintr-o acadea roz, o bomboană dulce-acrișoară pe băț. Îmi fixasem și niște repere: în mijloc – roata mare cu lanțuri, ceva mai departe vedeam bărcile cu care flăcări se dădeau peste cap și în partea de unde veneam cu ai mei – căruțele. Cam obosită, cam neatentă... Bunica, aprigă într-ale țesutului la războiul de casă, se oprise la o tarabă cu prosoape. Praful se ridicase vâluit cam de înălțimea mea și, vrând nevrând, îmbrăcăminte de celor din preajmă se împovărase cu același strat gălbui de pulbere. În frământarea îngheșuită, în sus nu mă mai puteam uita... Pe neașteptate, pantalonii și sandalele s-au oprit odată cu stăpânul, dar fusta grena dispăruse. M-am oprit și eu. Stăpânul pantalonilor nu era tata. Fusta mamei și bunica dispăruseră. Desigur, m-am speriat foarte tare, fiind atentă la oamenii tuciurii, după cum îmi spusese mama.

În cele din urmă, ajunsesem la un loc mai liber, de unde toți se dăduseră deoparte și priveau cu nasurile pe sus. Aș fi fost încântată ca atunci când vreun sătean de-ai mei arăta cu un deget în sus și toată lumea urmărea cârdul de cocori ori norul săgeată din urma avionului care se tot înșira pe cer, însă momentul nu părea la fel. Acum țâțâia inima în mine de spaimă. Mă aflam chiar sub lanțurile mari, unde se roteau scaunele cu oameni maturi, perechi de tineri ori zbânțuiți curajoși.

Frica nu mi-a fost în zadar, căci un zdrahon tuciuriu m-a smucit de-o mână și m-a tras deoparte aproape să cad la picioarele oamenilor.

– Ce cauți acolo, drace? Unde-i tat-to și mă-ta? Dorm?

– Păi asta caut și eu: pe mama și pe tata! i-am întors-o eu cu țâfnă.

Mă smucise de mână și ciubucul îmi era numai țărână. L-am șters eu de poala rochiei roșii ca focul, dar tot în gură l-am făcut lucios ca sticla. Degetele deveniseră lipicioase și, pe măsură ce mă ștergeam, adunau pe ele toate scamele roșii ale rochiței. Cine știe ce-o fi fost în mintea mea?! Deși eram descumpănită, nu fețele oamenilor mă interesau și nici razele prăfuite ale soarelui. Priveam printre picioarele oamenilor. Nici urmă de semnele mele de recunoaștere.

Deodată, mi-am amintit de șăicile cu care frate-miu Apostu se lăuda că se va da peste cap. Acolo stătusem ultima oară lângă ai mei. M-am îndreptat spre șăici oarecum sigură că ai mei așteptau ținuiți să apar de undeva. Cu o basma dintotdeauna neagră căzută de pe creștetul albit, bunica își rotea capul și își împreuna mâinile a „vai de mine, ce ne facem, că fata s-a prăpădit de noi!...” Pe cât era bunica de panicată, pe atât eu de luminată. Pășeam către ea, eliberată de toată frica, cu o nepăsare cinică, așteptând să fiu văzută.

– Fata mămuchii, da' unde-ai fost?

– Aici-șă, bunico...

– Te caută Constanța și Pănaite, îngrijorați de mama focului.

Am fost muștruluită de mama și am ascultat cu stoicism toată vâcăreala bunicii. M-am luminat: stăteam cu ai mei, mă țineau de ambele mâini și vuiala iarmarocului se derula fără alte primejdii. Întoarcerea n-o mai știu, probabil, am dormit pe fân în coșul căruței ca un copil istovit de alergătură. Ceea ce și eram...

Lina CODREANU

Eternitatea arheologiei

Fiind vorba despre un volum științific bănuiesc că a fost mult mai greu de scris un omagiu care să acopere integral personalitatea specialistului dar și a prietenului Dumitru Boghian, fără ca editorii să nu alunece foarte tare emoțional sau, dimpotrivă, să exagereze cu listele enumerative ale lucrărilor științifice la care a contribuit. Pentru că da, Dumitru Boghian are o listă impresionantă de lucrări, contribuții, studii, articole ș.a.m.d., fiind fără îndoială unul dintre cei mai importanți arheologi ai țării. În aceeași măsură însă, ca om, și se lipește de suflet ca matca de scrisoare, devenindu-ți prieten de nădejde, sfătuitor, omul cu vorba bună și zâmbet larg, alături de tine la greu, gata să te ridice de jos, să îți întindă o mână. Ce spuneam? Greu, foarte greu să îmbini armonios pe cele două însă, editorii mai sus amintiți, au reușit cu brio acest lucru.

Printre semnele distinctive ale domnului profesor Dumitru Boghian, atât de cunoscute nouă, regăsim fără îndoială răsul puternic, molipsitor, zâmbetul larg dar și puterea sa de muncă, disponibilitatea permanentă, neobosirea, tăria de caracter. Nu am auzit niciodată de la domnia sa cuvinte ca „nu se poate”, „oboseală”, „amânăm”, „renunțăm”, „leneveală”, „durere”, „lehamite” sau „renunțare”. Unul dintre extrem de puținii oameni care întotdeauna mă întreabă dacă am nevoie de ajutor, dacă mă poate ajuta cu ceva și să nu ezit niciodată să îi cer ajutorul atunci dacă și când va fi nevoie.

Ei uite, că poate nu au făcut-o Aurel Melniciuc, Bogdan Petru Niculică, Sorin Ignătescu și nici chiar Sergiu Constantin Enea care s-a străduit să nu alunece foarte tare pe panta sentimentalismului, fiind binecunoscută frumoasa relație de prietenie dintre cei doi, așa încât, mă străduiesc și eu să revin din zona către care am alunecat, la subiectul acestei recenzii.

Lucrarea **Eternitatea arheologiei. Studii în onoarea profesorului Dumitru Boghian la a 65-a aniversare**, publicată la Editura „Mega” (Cluj-Napoca, 2020, 657 p.), în condiții grafice excelente, a apărut sub egida Muzeului Județean Botoșani, editarea ei fiind finanțată de Consiliul Județean Botoșani.

Cartea cuprinde o listă cu abrevieri (pag 11), tabula gratulatoria (pag 15) urmând articolele ale căror titluri, spunem noi, merită măcar amintite:

Pași grăbiți prin școli. Educația și formarea profesorului Dumitru Boghian (p. 19); *Un rădăuțean printre târgoveți. Cariera didactică preuniversitară a profesorului Dumitru Boghian* (p. 23); *Înapoi în Bucovina. Cariera didactică universitară a profesorului Dumitru Boghian* (p. 27); *Cercetătorul Dumitru Boghian: Eternitatea Arheologiei* (p. 33); *Dumitru Boghian: contribuții științifice* (p. 41); *Proiectul de arheologie montană din munții Țibleş și Lăpuș – preliminarii* (p. 95); *Life and death in Prehistory. Man and Fire in the European Gravettian and Magdalenian* (p. 109); *Turdaș – Luncă. Campania preventivă din 2011 sector B. Complexul 341-2. O groapă rituală? Cultura Turdaș, faza III* (p. 129); *Tărtăria Redivivus. Gânduri despre unele încercări recente de „reconsiderare” a tăblițelor de la Tărtăria* (p. 143); *Studies on anthropomorphic images of the Balkan-Carpathian early agricultural cultures: some methodological aspects* (p. 169); *Folosirea rocilor neprelucrate în gospodăriile eneolitice de la est de Carpați* (p. 191); *Caracterizarea morfologică a porozității ceramicii provenite din așezarea cucuteniană de la Războieni – Dealul Boghiu, campania 2017* (p. 211); *Mega-structure from Nebelivka – the largest temple of Trypillia culture* (p. 247); *Painted pottery from Nezvisko III site of stage BII of Trypillia culture* (p. 263); *Asocierea groapă-vatră / cuptor în eneoliticul românesc. Studiu de caz: complexul cultural Precucuteni-Cucuteni* (p. 287); *Revisiting „the settlement in the valley”. New insights from Cucuteni – Dâmbul Morii, Iași county* (p. 319); *Considerații preliminare referitoare la siturile Cucuteni A-B2 – Cucuteni B1 din zona centrală a Republicii Moldova* (p. 333); *Was there a Janus-type zoomorphic deity in the Copper Age?* (p. 355); *Reprezentări ornitoromfe pictate pe ceramica Cucuteni-Tripolye. Note pentru o mitologie ilustrată* (p. 365); *O nouă categorie de podoaie din mediul Cucuteni-Tripolye: inelele pentru gât* (p. 411); *Informații despre cercetările de la Fedeleșeni – Dealul Cănepăriei într-o carte poștală de la Dumitru Atudorei către Vasile Ciurea* (p. 427); *Artefacts of the Tripolye culture in the collection of the Archaeological Museum in Kraków: Research, explorers and patrons* (p. 435); *Situri eneolitice târzii de tip Gordinești din interfluviul Prut-Nistru. O abordare generală* (p. 463);

Piese de cupru descoperite în locuința nr. 2 de la Geangoești – Hulă, jud. Dâmbovița (p. 487); *Early Eneolithic non-adult skull from Alba Iulia – Lumea Nouă (Romania). Evidence of a secondary mortuary practice: a violence-related event* (p. 501); *Ecouri nord-vest caucaziene în complexele tumulare timpurii din nord-vestul Mării Negre* (p. 519); *Topoare, tesle și dălți din silex provenite din estul României. Noi contribuții* (p. 539); *Barrow-grave 6 at Komarów cemetery revisited. From the study on Komarów culture chronology* (p. 555); *Compositional analysis of two daggers From the Late Bronze Age* (p. 579); *Câteva precizări privind aria de răspândire a culturii tumulilor carpatici în Moldova* (p. 593); *Câteva considerații despre un tipar de piatră 10 descoperit la Răucești – Munteni (com. Răucești, Neamț)* (p. 599); *Muzeul Țării Bucovinei în „Gazeta Bucovinei” din Cernăuți, la sfârșitul secolului al XIX-lea* (p. 627); *Urmează Anexe* (p. 643) și *Date despre contributori* (p. 657).

Dumitru Boghian lasă în urma sa o moștenire impresionantă și aici nu vorbim doar despre săpăturile pe care le-a condus în mod exemplar, nici despre colecțiile, locurile de muncă pe care le-a pus la punct, nici chiar despre lucrările sale care fac parte din patrimoniul științific universal, ci despre faptul că a adunat în jurul său OAMENI, echipe, tineri talentați, deschiși, creativi, muncitori și perfecționiști, asemeni domniei sale. Domnul Dumitru Boghian a reușit, prin propriul exemplu, să motiveze, să atragă și mai ales să transmită flacăra pasiunii pentru arheologie mai departe unor arheologi care la 40 sau mult mai devreme, la 30 de ani, sunt deja ei înșiși nume importante în arheologia românească și chiar dincolo de granițele ei. Iată așadar justificarea perfectă a unui asemenea volum.

În anul 2015, pe 3 aprilie, a susținut la Bacău, la sediul central al Complexului Muzeal „Iulian Antonescu”, conferința științifică „Omul cucutenian”, poate cea mai frumoasă conferință susținută la această instituție.

Un OM, un profesor, îndrăznesc să spun chiar un prieten, care este și va rămâne nu doar în eternitatea arheologiei și a sufletului meu, ci, sunt convinsă, a multora dintre cei care l-au cunoscut.

Mihaela BĂBUȘANU

Din poezia avangardei

Aleksandr VERTINSKI (1889–1957)

Șansonetist celebru, poet, compozitor, actor. Născut la Kiev, dintr-o căsătorie nelegitimă. Din anii de gimnaziu frecventează întruniri la care sunt prezenți poeții și pictorii avangardiști Mihail Kuzmin, Kazimir Malevici, Marc Chagall. În ziarul „Săptămâna Kievului” publică proză, versuri. Scrie cronici de teatru, inclusiv la concertele lui Șaleapin. În 1909-1910, la Moscova, colaborează cu mici studiouri cinematografice, joacă pe scena unor teatre. Actor de film mut. Face cunoștință cu Vladimir Maiakovski, sub influența căruia se manifestă ca adept al futurismului, mai aproape fiindu-i, însă, poezioconcertele lui Igor Severianin-egofuturist. Un timp se consideră el însuși egofuturist, în plan stilistic poemele sale vădind o apropiere de „lirică ironică” a lui Severianin. În 1919 își începe lungul exil – Constantinopol, România, Polonia. Până la urmă, pentru manifestările sale ostile unirii Basarabiei cu România, este expulzat din țara noastră. Are să concerteze în Franța, America, locuiește la Shanghai. În 1943 revine în URSS, unde creația sa își modifică registrul, coloratura.

Cocaineta*

De ce plângi prostuță copilă însingurată,
Răstignită de cocaină pe bulevard-n
Moscova?
Abia de-ți acoperă gâtul îngusta etolă
decolorată,
Năpărlită, udă și amuzantă precum
dumneata.
Deja totu-i otrăvit de bulevardiera
lapoviță norioasă
Și eu știu, dacă-ai țipa, din minți ți-ai
putea ieși.
Și, murind pe această bancă de coșmar,
friguroasă,
Trupușorul vânat noaptea-n giulgiu-i ți-l
va acoperi.
Deci, nu mai plânge, nu face, copila mea
însingurată
Ce-ai lăsat cocaina pe bulevardele
Moscovei a te răstigni.
Mai bine strângeți pe gât etola îngustă și,
înfrigurată,
Pleacă-ntr-acolo unde nimeni nu
te-nțeabă cine ai fi.

vagoane.
În acea seară ați fost atât de tandră,
Precum doar candela de la icoane...
Pe urmă – orașe, stepa, drumuri
desfundate...
Și eu am uitat ce n-ar fi trebuit să uit,
gândesc,
Și nu rămase decât fraza: „Piciule, ce-ai
zice, dacă
O fi așa, un pic, tihnit, alintat să te iubesc?”
(1916, Crimeea)

Negrul mov

Unde-ai fi acum? Degetele cine-ți mai
sărută?
Unde-i Li, mic chinez pal, cândva în
preajma ta?...
Se pare, mai apoi iubit-ai un portughez
Sau, poate, ai plecat c-un malaiez. Așa
ceva...
Ultima oară te văzui de foarte aproape.
Erai în automobil, cu un șofer distrat.
Și visezi: în oarece bordel din San
Francisco
Un negru îți oferă mantoul cadrilat.

*În original: *Kokainetocika*

În culise

Erați la teatru, retrasă în adânci culise,
Vă-mpresurau, spunându-și vorbulețe teme,
Frizerul, suflorul, actorii, actrițele
Care mă și injurau din vreme-n vreme.
Cineva șopti răutăcios: „Mic e, dom'le,
Dar pricepe mințile a le suci...
Înnebunesc!...”
Și-atunci ați spus: „Piciule, ce-ai zice, dacă
O fi așa, un pic, negrăbit să te iubesc?”
Sfârșit de spectacol... Țin minte-nzăpezita
stepă.
La gară – plecaciunea dumitale, lângă

Ceea ce trebuie să spun

Nu știu exact cui și de ce i-ar fi trebuit,
Cine i-a trimis la moarte, fără a clipi,
Dar atât de necruțător, de crud și de
absurd
I-au coborât în Veșnica Tihnă-a Lui A
Nu Fi!
Spectatori precauți se-nfofoleau în șube
Și o biată femeie tânără cu fața crispată
Săruta răposatul pe vinete, spuzite
buze,
În popă aruncându-și inelul de măritată.

I-au acoperit cu cetini, i-au mestecat
în clisă.
Apoi se-mprăștiară, mai spunând
în șoaptă
Că timpul e deja de-a se curma dezastrul
Că, iată, o nemiloasă foamete se-așteaptă.
Dar nimănui nu-i trecu prin cap
să-ngeuncheze
Și să le spună băiețandrilor că-ntr-o
țară ratată
Chiar și eroismul nu e decât o simplă
treaptă
Spre prăpastie, spre recea primăvară
Niciodată!

(1917)

Tango „Magnolia”

În Singaporele banano-lămâios
Când plânge-ncețosor mare și ocean
Și-mprăstie prin orbitor azur
De păsări caravane, duse-n van,
În Singaporele banano-lămâios
Când inima de pace vi-i cuprinsă
Încruntând sprâncene negre-sinilii
Dumneata te plictisești, distinsă...
Și amintindu-ți, tandru, cerul cel
Din alte lumi, de-april sau iunie,
Cuvintele-mi și-alintul ce-au pierit,
Dumneata, Yvetta, plângi neogoit,
Crezând că melodia noastră s-a sfârșit,
Iar inima este un sloi fără iubire.
Și amuțind la țipătul de papagal
Mai să cădeți, Yvetta, în neștire.
Precum magnolia sălbatică în floare,
Plângeți, Yvetta, – cel cânt nu s-a-ncheiat,
Că vara asta rătăcită-n larga lume
Peste orizonturi deja s-a spulberat!

În Singaporele pal-sofrăniu, sub lună,
Când bananiere se frâng în vânt hoinar,
Dumneata visezi, pe-o blană așternută,
Sub urlat de maimuță, șuier de canar.

În Singaporele banano-lămâios,
Sunând brățări, inele, salbe de arginți,
Mândră magnolie a tropicului veșnic,
Știu, Yvetta, știu, încă mă mai iubiți.

(1932, Basarabia/România)

În traducerea lui Leo BUTNARU

Cadran cultural

Gravură japoneză

Galeriile Karo din Bacău găzduiesc, până pe 30 septembrie 2022, o inedită expoziție de gravură japoneză. Botezată **Spirit** și organizată în colaborare cu Fundația Culturală Bienala Internațională de Grafică Cluj, noua inițiativă a curatorilor Ovidiu Petca și Constantin Ținteanu oferă publicului băcăuan iubitor de artă o fascinantă imagine panoramică asupra gravurii contemporane din îndepărtata Japonie. Aducându-ne aproape Spiritul nipon, acesta e ilustrat de lucrările a 23 artiști contemporani reprezentând toate generațiile. (C. Hanganu)

Reviste de azi

Editorialul Valeriei Manta Tăicuțu atacă **Politica stuțului** ce guvernează țara de mai bine de trei decenii, punând un accent aparte pe „situațiile penibile prin care trece școala românească”. „La noi, la români - o completează eseistul Petrarhe Ploeanu -, funcționează un mecanism pervers, masochist: există cicluri de abolire a realității, atunci când suferința devine aproape insuportabilă. Ne întemeiem o realitate paralelă în care trăim până când ne dăm seama că de fapt nu am făcut altceva decât să creăm un nou izvor de suferințe, altfel, nemaivăzute, nemaiauzite, cu glazură de empatie, democrație, compasiune social-politică, dar care au capacitatea de lovire de n ori mai puternică decât vechile suferințe.” Poeții își văd însă de condei, iar redacția îi recuperează pe Artur Enășescu și Dumitru Pricop, scoțându-i din uitare. Mai publică Letiția Vladislav, Ottilia Ardeleanu, Liliana Spătaru, Constanța Popescu, Ionuț Caragea, Paul Blaj, Maria Ieva, Tudor Cicu, Viorel Dodan, Lilioara Macovei, Mihaela Aionesei, Cristina Ștefan, Sorin Călin ș.a.

Vă semnalăm primirea spre lectură a următoarelor volume:

• Stan Brebenel - **Șlefuitorii de cuvinte**, vol. IV (Buzău, Editura Teocora, 2021);
• Mircea Constantin Jurebie - **În meditațiune** (Bacău, Editura Ateneul Scriitorilor 2021);

• Oana Mihaela Savin - **Milionarul și alte povestiri** (idem, 2022);
• Geta Lipovanciu - **Șapte**

Semnal editorial

(Chișinău, 2021);
• Maria Tomița Corini - **Snop de raze aurii** (idem, 2015);
• Letiția Opreșan - **Strigătul**

Trimestrialul vasluian continuă să apară, deschizându-și paginile cu un **Raport public** semnat de directorul Dumitru V. Marin. Un nou bilanț la împlinirea a 65 de ani de la debutul său publicistic, atrăgând atenția, între altele, asupra groparilor culturii vasluiene, dar care nu l-au împiedicat totuși să se realizeze, după cum reiese și din secvențele intitulate **Noduri și... internoduri (momente socio-biografice)**. În sumar întâlnim poezie de Mircea Dorin Istrate, Gabriela Ana Balan, Nicu Doftoreanu, Vasilica Grigoraș, Al. Florin Țene, creații epigramatice și umoristice de Mihai Haivas, Gheorghe Bălăceanu, Eugen Deutsch, Cătălina Orșivșchi, Sorin Cotlarciuc, Aurel Baican, George Petrone, Vasile Larco, Ioan Maștei-Buhăiești, Melania Rusu-Caragioiu, Elena Podoleanu, Mălina Scănteie, proză de Dumitru V. Marin, Mariana Velisar-Codrescu, Ilie Serediu, Gabriel Teodorescu, Adrian George Itoafă, eseuri de Elena Buică, Martha Eșanu, Nică D. Lupu, 21 de pagini de traduceri de Rodi Vinău din română în italiană și din italiană în română, cronici, etc. (C.S.G.)

din steaua polară (București, Editura Coresi, 2020);
• Alexandru Cazacu - **Ora H** (Apahida, Editura Neuma, 2021).
• Constantin Sărghiuță - **Casa cu o singură scară** (București, Editura Art Creativ, 2021).

LECTOR

SAECULUM
Anul XXI, nr. 3-4 (159-160) - 1 aprilie - 30 iunie 2022
revistă de cultură, literatură și artă
Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România

Acad. Ioan Aurel Pop: „Năi pătrunzi ai țării nu mai au nevoie de identități și de teorii, toate pe mers, pe conciliabil, pe mediu, pe conștientizarea formei”
Vasile Pop-Negreșanu: „Am făcut lucruri o viață mea influențat de spirit, de căutare, de căutare, de căutare” (interviu de Rodica Lăzărescu)
Georgeta Filitti: „Dilema și dorința, pasiunea la puterea dedicată și dorința de a fi în lume” (VI) (în dialog cu George Călin Jr.)
Miron Scorobete: Căderea din dimineața seara
Marian Nencescu: Dilema și rezistența „cau” Pavel Tugui
Constantin Marin Proda
Constantin Corini: „Există, critic, jurnalist” (VI) (interviu de Rodica Lăzărescu)
Ioan Danțu Dencu: Pătrunzi dintr-un secol dintr-un secol
Dorin „proclamație” în Căminul de Mărmărie
Ioan Adam: Dilema Zamfirescu, Raportul diplomatic (VI)
În memoria lui Nicolae Dan Frintelău
Ion Fălcu: „Județul este o adevărată... sacralitate” (VI) (interviu de Marian Manta)
Victor Răduț: Timpul vârstelor din Miorița

„Aniversare sau parastas?” se întreabă doamna Rodica Lăzărescu, ultimul redactor-șef al revistei vrâncene de cultură, pusă în situația să-și anunțe colaboratorii și cititorii că numărul din 1 aprilie-30 iunie 2022, care ar fi trebuit să marcheze 20 de ani de apariție neîntreruptă, este de fapt cel ce pune capăt acesteia. Asta întrucât vremelnicii diriguitori politici ai județului Vrancea „au considerat că singura publicație culturală de nivel național din Vrancea („Ați reușit o performanță rară: colaborarea unor scriitori, oameni de știință, critici, istorici literari, poeți și prozatori din toate (!) regiunile românești. Repet, e o performanță fără un precedent în ultimele decenii.”, prof. univ. Ion Vlad) nu-și justifică existența. (Dreptu-i că nici Varlaam, nici Duiliu Zamfirescu, nici Simion Mehedintzi, nici chiar Miorița – dacă o fi auzit careva din bula politică de ei – nu pot fi imortalizați pe budigăi, nici materializați în conturi, și-atunci la ce bun?)”. După **Revista V** și **Oglinda literară**, **Prosaeculum** este, dacă nu ne înșelăm, a treia revistă importantă a căreia poltrucii de azi ai Vrancei i-au pus capăt, dar de departe cea mai bună și mai bine ancorată în tristele realități social-culturale pe care le trăim. Crucea de pe prima copertă marchează, așadar, încă un eșec al politicii de doi bani promovate de guvernul „României (ne)educate” și să sperăm că actul lor mișelesc va fi sancționat la următorul tur electoral. Deplângând trista veste, nu ne rămâne decât să le mulțumim celor ce, de-a lungul a două decenii, ne-au dăruit nemăsurate nestemate nu doar literare, încălzindu-ne sufletele cu texte vibrante, de înaltă ținută artistică și educativă. Și să-i amintim, în limita spațiului, pe cei prezenți în acest ultim număr tipărit: Ioan Aurel Pop, Miron Scorobete, Constantin Culeșan, Magda Ursache, Petre Isachi, Maria Nițu, Ioan Dumitru Denciu, Victor Ravini, Nina Elena Ploeanu, Vasile Pop-Negreșanu, Georgeta Filitti, Constantin Coroiu, Ion Fercu, Marian Manta, Marian Nencescu, A. Gh. Olteanu, Gheorghe Glodeanu, Mircea Radu Iacoban, Ionel Necula, Cristina Botilcă, Leo Butnaru, Mircea Braga, Ștefan Mitroi, Ion Andreiță, Nicolae Iliescu, Marin Iancu, Gheorghe Lăzărescu, Lina Codreanu, Ioan Adam, Mircea Popa, Vlad Mușatescu, Mariana Gardner, Miruna Mureșanu, Dan Petrușcă, Șerban Codrin, Nicolae Cabel, Viorel Savin, Marcel Mureșanu, Nicolae Havriliuc, Paula Romanescu, Cornel Simion Galben ș.a. (C.G.)

Sărbătoarea cuvântului

În acea zi de sâmbătă, două iulie, două mii douăzeci și doi, urma să fie organizată Lansarea cvintă a pruncilor literari și a unei expoziții de pictură a minunatei mele prietene Ionica Bandrabur. Scriitorii din Basarabia au ajuns în inima Slănicului în ziua de joi, treizeci iunie. În aceeași zi, în jurul orei 18, mă întorsesem acasă dintr-o deplasare lungă, oboseala nopților nedormite fugiră sub gingășia privirilor de copil a mamei și zâmbetului ei ce radia inocență. După cină am continuat căutările transporturilor auto ce duceau spre Slănic Moldova, dar în zadar, nu credeam că nu voi ajunge la ea, nu credeam, chiar dacă vedeam neputința de a mă deplasa, îmi mai confirmase și Nela în conversația de după orele 21. Apăruse o tristețe pe fețele noastre, nu ne rămânea fără de cât, cu regret, să acceptăm realitatea. Dintr-odată, izbucni o flacără de bucurie, tocmai când întoarse ecranul spre prietenii care deja se înveleau cu mantia serii pogorâtă peste ei și măreția munților ce, la rândul lor erau amețiți de gama șerii ce-și contura de-a binelea existența. Îmi tresări inima când o văzui pe Limona Rusu, Lidia Gonta-Grosu, Elvira Răceală, Cobzac Victor, Geta Lipovanciuc... Toți mă îndemneau să mă pornesc, mă așteptau. După conversație, mi-am alinat câteva lacrimi de bucurie, îmi doream cu toată făptura sufletului meu să fiu acolo, alături de Nela, de prieteni. A doua zi, mi-a surâs împlinirea, ruta zilnică, Chișinău-Brașov, îmi era salvarea, datorită verișoarei mele. Dumnezeu mereu ne e în preajmă. Sâmbătă, ora cinci dimineata, eram în Onești, Narcis, soțul Limonei Rusu era deja acolo. Bucuria prinse la aripi. Prieteni vechi, prieteni noi, toți cu seninul cerului în priviri așteptam ora festivității. La sosirea maramureșenilor ne înflorise sufletele, venise scriitorul și bravul orator Vasile Bele cu minunata sa soție, Cristina. Eram toți aici pe care îi aștepta Nela. Activitatea trebuia să se desfășoare în Parcul Stațiunii, dar cerului îi dădeau târcoale o turmă de nori, din a căror supărare, sprinteni ca și spiridușii, săreau dornicii stropi de-a atinge chipul Slănicului. S-a schimbat destinația, fără întrebări și ocolișuri, un bun semn de verticalitate a gospodarului acelei oraș. Sala Amfiteatrului hotelului „Panoramic” ne aștepta cu brațele deschise, emana căldură și lumină. Tablourile minunatei sărbătorite au trecut din mână în

mână până când și-au găsit astămpărul pe pervazurile mărețelor ferestre. În câteva minute încăperea prinse viață. Locurile, fiind ocupate de către toți invitații. Emoțiile creșteau. Timpul își depăna firul, sala, în voia libertății murmura, atenția fiecărui invitat era îndreptată spre ea, Ionica Bandrabur, prietena tuturor celor care ne aflam în acel auditoriu. În fața apărui poeta Florentina Danu, care a început să cânte Imnul întregii națiuni românești: „Răsai”. Pentru un moment am simțit pașii îngerilor Doina și Ion Aldea Teodorovici, erau printre noi, fredonau și ei, fiind mândri de neamul întregit. O melodie care a cuprins spiritul românesc, o melodie ce pomenea de marea simplitate a poetului Grigore Vieru. Întreaga sală fredona sub voce împreună cu Florentina, emoții indescribibile. După această aură deschisă, scriitoarea Roxelana Radu, moderatorul activității, a dat numele pruncilor literari ai sărbătoritei, înmânând apoi microfonul Distinsei poete și plasticiene Ionica Bandrabur, care i-a invitat în prezidium pe Gheorghe Baci - primarul orașului, și pe scriitorii George Călin - președintele Academiei Internaționale de Literatură și Artă, Lidia Grosu, Victor Cobzac (Republica Moldova) și Cornel Galben. Emoții peste emoții, o sărbătoare de o maximă valoare, înfrumusețată de discursurile minunate ale marilor personalități care duceau spre înflorire întreaga activitate artistică a sărbătoritei, căreia Ambasadorul George Călin i-a înmănat titlul de Membru de Onoare al Societății Culturale „Apolon” cu numărul 15, Diploma de Onoare, o pană a Aplonului, o icoană, fanionul Societății și un set de cărți. Activitatea literară a luat o amplă armonie între cuvântul rostit și notele muzicale, o atmosferă de rară sărbătoare, ce satia sufletele flămânde de frumos. Fiecare se străduia să aducă în prim plan poezia Nelei, să spună câteva cuvinte despre sufletul ei harnic, blajin, cumpătat. Printre toți acei care m-au emoționat, dar până la lacrimi, a fost poeta Limona Rusu, care, cu o voce tremurândă, a exteriorizat din puterea sufletului său tot ce avea mai frumos și mai sincer. Cred că a marcat întreaga audiență și prezența minunatului orator maramureșean, Vasile Bele. S-a luminat sala, a prins aripi zâmbetul, au înflorit toate privirile la exclamarea gândurilor sale frumoase ușor conturate hazliu. Eram ochi și urechi, îmi plăcuse glumița

ploii, care ne aduse în localul sigur, oferindu-ne libertatea de a urmări fiecare frază care ne umplea sufletul. Pregătisem și eu două poezii, luate întâmplător la deschiderea cărții, cred că ele s-au cerut a fi citite. Am simțit o mare legătură între poezia dată și ploaie, iar toate se așteptau după voia divinității. O deosebită sărbătoare sufletească atât pentru dulcea mea prietenă Nela, cât și pentru noi toți acei care am onorat-o din plin cu sufletele noastre, o sărbătoare care a durat aproximativ patru ore. Patru ore de poezie și cuvânt înaripat, patru ore de emoții, de trăire a clipelor ce ne-au dus departe de cotidianitatea tristă ce ne înconjoară. Patru ore de vis, patru ore de o lume a poeziei, a cuvântului croșetat cu dibăcia minților luminoase. O activitate care a dat lumină și și-a lăsat amprenta peste fiecare din noi și mai ales peste fila timpului. O petrecere literară fabuloasă, care s-a ales cu un minunat moment umoristic, la sfârșitul evenimentului a fost lecturat un proces verbal al întregii activități, de către talentatul scriitor, Ion Moise - cronicar, autor de proză umoristică, ales ca secretar al grupului. Îi mulțumim pentru veselia dăruită, îi mulțumim pentru talent înrădăcinat. Era și timpul ca succesele artistei Ionica Bandrabur să ia o maximă amploare, să devină și mai cunoscută nu numai prin metaforele ce le croșetează cu ușurință în versul clasic, imaginația ei trece peste puterile sale, se întrece pe sine însăși aducând roadele cele mai frumoase prin tablourile ce au chip de poezie. Maiestră a cuvântului este și în proza pe care o redă cu o dibăcie deosebită, are darul și capacitatea de a prefăta cărți, are darul de a fi în primul rând Om cu sufletul de Aur. Omul bun și curat la suflet mereu va fi de succes, asta este Ionica Bandrabur, iubita noastră prietenă Nela care are mari reușite datorită talentului ce i s-a dăruit de divinitate. O mare parte din reușite i se datorează și bărbatului puternic, înțeleghător ce o susține fiindu-i mereu alături. Să le urăm multă sănătate, viață lungă, să fie împreună până dincolo de infinit, mereu cu noi și prestigioase realizări sufletești! Prin viziunea fiecărui participant vor mai fi și alte descoperiri, vă veți delecta cu siguranță și din alte surse, care vă vor ajuta să construiți imaginar întreaga activitate.

Maria Tomița Corini (Basarabia)

Cadran cultural

Periodic editat sub egida Consiliului Județean Bacău

Președinte de onoare: Petre Vlase

Redactor-șef: Cornel Simion Galben

Colectivul de redacție:

Grigore Codrescu, Ion Fercu, Anișoara Macor, Dan Sandu

Redacția: Ansamblul Folcloric „Busuiocul”, 600266 Bacău, Str. Troțuș 6A

Tel./fax: 0234523357, 0740370665

e-mail: cadrancultural@gmail.com

ISSN 2601-5781, ISSN-L 2601-5781